

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.

5. szám. 2005 május

Ára: 7000 (0,70) lej, előfizetőknek: 5000 (0,50) lej

Hívogató május

Május van. A virágokban pompázó természet, a kibontakozás hónapja. Az időjárás minden gazda napról napra figyel, lesi az életet adó, a termést meghatározó langyos esőt, de féli a megduzzadt, sáros áradatot, amelyből ebben az évben szívszorító mértékben kijutott nekünk. A kárvallottakkal együttérezni – de mindenekelőtt rajtuk segíteni – emberi kötelességünk.

A május a városi embert a természetbe hívja kirándulni, ünnepelni a teremtett világ, csodálatos környezetünk szépségét. Iskoláinkban az év e szakasza egy tanév gyümölcséinek megmutatását jelenti. Számba vesszük mindazt, amivel a gyermek tudásban, lelkiekben gazdagodott, amivel egyénisége gyarapodott, színesedett. A tanév alatt barátságok szövődtek, közösségek formálódtak, s ennek jó „megmérési” alkalmát kínálják a tavaszi iskolai kirándulások. Május ugyanakkor már az előretétek és a nyári vakáció tervezési időszaka is.

Unitárius fiataljaink számára az idei május egy újdonságot is hoz. 20-a és 22-e között rendezik meg a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiumban az I. Unitárius Vallásolimpiát. A líceumi osztályok számára szervezett megmérettetés mellett változatos program várja az egész Erdély területéről bejelentkezett fiatalokat (hitértelmező beszélgetés, az unitárius Kolozsvár bemutatása, játékos csapatvetélkedő). A rendezvény hiánypótló kíván lenni, egy olyan generáció számára, amely a konfirmáció után kissé kiesik az Egyház figyelméből, de folyton küszködik hitének értelmezésével. A lapunk decemberi számától kezdődően megjelenő feladatlapos vetélkedő is lezárult, az öt forduló résztvevői most biztosan izgatottan várják az eredményhirdetést, a megígért jutalomtáborozást.

Az 1993-ban újraindított felekezeti iskoláink júniusban zárják tizenkettedik tanévüket. Bár mindkét intézmény (a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium és a Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium) több évszázados múltra tekint vissza, az elmúlt 12 év a fokozatos építkezés, növekedés időszaka volt. Gyakorlatilag a semmiből indulva életképes, mindenki által elismert intézmények fejlődtek ki. Bár kis számú diákkal és tanárral működő intézmények, annál nagyobb lelkesedéssel, és tenni akarással bizonyítani sikerült, hogy a múltra építő, nemzeti és egyházi hagyományainkat tisztelő nevelésre nagy szerep hárul a XXI. században is. Tizenkét tanév a fiatal életében a pályaválasztás meghatározását és az érettségig való megmérettetést jelenti. Iskoláink elmúlt tizenkét évére visszatekintve minden unitárius ember büszke lehet a két intézmény eredményeire. Elsősorban kiemelendő, hogy olyan közösségek formálódtak ezekben az alma materekben, ahol felekezeti hovatartozás nélkül mindenki egyazon család tagjának érez-

heti magát. Tudvalevő, hogy a diákok majdnem fele nem unitárius, de az intézmények nyitottságát megérezve olyan diákok is szívesen felvételiznek iskoláink IX. osztályába, akik már kiskorukban eldöntötték, hogy például református lelkész lesz belőlük. Ezek a vendiákok mint református teológiai hallgatók most is büszkék arra, hogy unitárius középiskolát végeztek, és örömmel járnak vissza régi iskolájukba. Az iskolák eredményei beszédesek: százszázalékos érettségi eredmények, a diákok több mint 90%-a sikeres felvételt nyer az egyetemekre. Ehhez járul még hozzá a számtalan tantárgyversenyen elért kitűnő eredmény.

Felekezeti iskoláink hangulatát kétségkívül a nagyszámú, tehetséges vidéki diák (a teljes diáklétszám mintegy harmada) határozza meg. Ebben az értelemben kiemelt szerepe van nevelésükben a bentlakási életnek, így Egyházunk a bentlakások irányításával az iskolák lelkész-vallásánárait bízta meg. Vallás-

tanáraink így egyben lelki nevelői is lettek a városi forgatagba bekerült fiataloknak, irányítva útjukat az igazi szellemi és lelki értékek keresése felé. Míg Székelykeresztúron már 1993-ban kész bentlakási rendszer várta a diákokat, Egyházunk egyik legjelentősebb új létesítménye a kolozsvári kollégium számára épített modern bentlakás.

A diákok fejlődését a felekezeti hovatartozástól függetlenül nyújtott szociális ösztöndíj is biztosítja. Az iskolák külön ösztöndíjrendszert dolgoztak ki az öntevékeny és kiemelkedő tanulmányi eredményeket elérő diákok jutalmazására. Ez nagymértékben járult hozzá az iskolai önképzőkörök fellendüléséhez. Egyházi forrásból biztosított az elitképzés anyagi háttere is, amelyhez a szaktanárok áldozatos munkája járul hozzá.

Külön színfoltja iskoláinknak az iskolai kórus, amely a bentlakás mellett talán a leginkább járul hozzá az iskolai

folytatás a 4. oldalon

Vörös Alpár

Anyák napi köszöntő

Május van. Színek pompázásának, virágok nyílásának és illatozásának, napsugarak melengető simogatásának hónapja. Ebben a tavaszi megújulásban, ebben a májusi mosolygásban azokat köszöntjük, azokra gondolunk, akik önfeláldozó szeretettel adták és adják az életet. Azokra gondolunk, akik gyermekeket nevelnek, családjukért élnek, dolgoznak, aggódnak és szeretnek minden időben.

Amikor őket köszöntjük, olyankor virágok nyílnak ki lelkünkben, verssorok, dallamok szólalnak meg bennünk, és eszünkbe jutnak Mécs László gyönyörű versének sorai: „Amikor születtem, nem jeleztek nagyot, / Messiás-mutató, különös csillagok, / Csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok. // A többiek láttak egy síró porontyot, / De anyám úgy rakta rám a pólyarongyot, / Mintha babusgatná a szép napkorongot. // Maga adta nékem édessége teljét, / Úgy ajándékozta anyasága tejét, / Hogy bennem a földnek egyszer kedve teljék. // Isten tudja honnan, palástot kerített, / Aranyos palástot vállamra terített, / Fejem fölé égszín mosolygást derített...”

Édesanyám!

Mennyi mindent magában foglal, mennyi mindent kifejez ez az áldott szó. Gyönyörű költemények íródtak és íródnak, csodálatos képek, szobrok, műalkotások születtek és születnek az édesanyáról, amelyek mind-mind ennek az áldott szónak csodálatosan mély tartalmát kívánják kifejezni. Mégis számunkra is marad megvallani, elmondani való.

És boldog az az ember, aki vallani tud, akinek van, él az édesanyja.

Tamási Áron regényhősének, Ábelnek, a hargitai fenyevesek kicsi pásztorának az érette áldozatot hozó édesanyja láttán könnyek csordulnak végig az arcán afölött érzett örömeiben, hogy neki is van édesanyja.

Amikor az anyákat köszöntjük, a hála és köszönet érzéseivel telik meg gyermeki szívünk. Megköszönjük nekik a legnagyobb kincset, amellyel megajándékoztak bennünket: az életet. Köszönjük, hogy életünk egén ők a ragyogó napsugár. Köszönjük a féltést, az aggódást; a gondviselést, a mindig megbocsátani kész szeretetet.

Köszönjük nekik anyanyelvünk zengését, ízét-zamatát.

A gyermeki hála és köszönet szavai szólalnak meg Dsida Jenő költő lelkében, amikor *Hálaadás* című költeményében így fohászodik: „Köszönöm Istenem az édesanyámat! // Amíg ő véd engem, nem ér semmi bánat! / [...] / Köszönöm a lelkét, melyből reggel, este / Imádság száll Hozzád, gyermekéért esdve. // Köszönöm a szívét, mely csak értem dobban / – Itt e földön senki sem szerethet, jobban! – // Köszönöm a szemét, melyből jóság árad, / Istenem, köszönöm az édesanyámat. / [...] / Áldd meg édesanyám járását-kelését, / Áldd meg könnyhullatását, áldd meg szenvedését! // Áldd meg imádságát, melyben el nem fárad, / Áldd meg két kezeddél az édesanyámat! // Halld meg jó Istenem, legbuzgóbb imámat: / Köszönöm, köszönöm az édesanyámat!”

Legyenek áldottak ők, az édesanyák minden időben.

Kecskés Csaba

„Azután bement Jézus a templomba, és kiüzte mindazokat, akik árusítottak és vásároltak a templomban, a pénzváltók asztalait és a galambárusok székeit felforgatta, és ezt mondta nekik: »Meg van írva: Az én házámat imádság házának nevezik; ti pedig rablók barlangjává teszitek.«” (Mt 21,12–14)

Tavaszi számadás

A melegebb hajnalok érzékeltetik velünk, Istenünk, hogy életünket megszabó rended ez évben sem borult fel, s mi, akárcsak a régmúlt idő embere, tavasz érkezéssel ujjongunk, hogy a tél, a sötétség, a hideg fölött idén is győzedelmeskedett a jó, a meleg, a világosság.

Azzal a reménnyel, hogy talán bennünk is lejátszódik ez a folyamat, jöttünk házadba, Istenünk, nem azzal a lelkesedéssel, mint Jézus, nem azzal a határozottsággal, mint aki biztosan tudja, mit akar. De eljöttünk, hogy a minden napok, a földi dolgok árusasztalai után, ahol mindig adunk és cserébe kapunk valamit, Előtted megállva, egy láthatatlan asztal előtt, számadást tartunk. Ma mi szeretnénk adni, megajándékozni

Téged azzal, hogy köszönetünket nem felejtjük el, hanem megvalljuk azt az új napért, az egészségért. Köszönjük, hogy testünkbe a Te közelséged ép lelket bocsát. Köszönjük, hogy ez a lélek összeköt Veled, mert bár csábít a galambárus széke, a pénzváltó asztala, mi mégis visszatérünk Hozzád, mert Előtted, Neked akarunk fejet hajtani.

Köszönjük, hogy hétköznap és ünnepnap küszöbén állva megadod a lehetőséget, hogy mi válasszunk, merre lépünk, vissza a hétköznapba, vagy az ünnep lépcsőin át Hozzád közeledünk.

Tudjuk, hogy szükségünk van a hétköznapra, hogy értékelni tudjuk az ünnepet, szükség van az anyagiakban kifejezhetőre, hogy utána felismerhessük a

meg nem fizethetőt, a meg nem vásárolható. De ne haragudj ránk, ha életünk mérlege néha csak az egyik oldalra billen, és mi belevegyülünk, tátott szájjal sodródunk a szemnek tetsző áruk között, és nem vesszük észre, hogy a körülöttünk csillogó világ számos eleme szertefoszló délibáb. Te adj erőt, Istenünk, hogy hiányos mérlegtálunk minden nap gazdagíthassuk, hogy a Tőled kapott bölcsesség által tudjunk különbséget tenni a szent és a mindennapi között.

„Melegebbek a hajnalok,
Kihajolnak a házak az ablakon,
És megengedett céluk felé tekintenek.”

Add, Istenünk, hogy a tavasz minket is kicsalogasson a napfényre, hogy önmagunkból kitekintve eddig fel nem ismert, meg nem látott célok felé indulhassunk! Add, hogy az elindulást a cselekvés kövesse, a cselekvést pedig az Előtted való csendes megállás pillanata, amikor ismét számadást tartunk, és újból hálát adunk. Ámen.

Ikei Ildikó

Posztmodern peregrináció

Egy négyszáz éves kapcsolat újjáélesztése

Kis darab kerek sajt, üveg víz, térkép, édesség és adatok a hollandiai remonstráns egyház szervezetéről, teológiájáról – ennyi volt a színes tasakban, amelyet első este az amszterdami repülőtérről elénk jövő vendéglátóink átnyújtottak nekünk. A találkozás okozta izgalomban a vacsoráról nem is esett szó, emiatt meglehetősen könnyed testtel és annál lelkesültebb szellemmel vághattunk neki az előttünk álló hétnek.

Tizenöt fős erdélyi küldöttségünk azzal a céllal utazott a tulipánok hazájába, hogy közelebről is megismerje az ott élő legősibb szabadelvű protestáns egyház, a remonstránsok jelenét, azon belül pedig az azt irányító hitfelfogását, teológiáját, értékrendjét. E kis közösség az 1600-as évek Németalföldjének teológiai töprengésre szabad síkján szökkent szárba, alapítójának a táj fiát, a teológus Arminiust tartják, ezért a remonstránsokat korábban arminianusoknak is hívták.

Az elkövetkezendő századok mostohább körülményeket hoztak számukra, „hála” részben a katolikus, részben pedig a türelmetlenebb református egyházak üldözésének. Emiatt egy részük átvándorolt szomszédos, szabadabb szellemű területekre, de ott idővel beolvadt a többségi vallás közösségeibe. Más részük az üldöztetésben is a maradást és a tudatos elrejtőzést választotta: így templomaikat, közösségi épületeiket gyakran csak belső udvarokra építhették, amelyet az utca felől egyszerű lakóház álcázott. Számuk a szabadabb időkben sem növekedett, mára tucatnyi egyházközösségük van, mintegy tízezres tagsággal.

Erdélyi egyházunkkal a szervezett kapcsolat akkor kezdődött, amikor a vallásszabadság viszonylag elfogadott gyakorlat volt itt is, ott is. A 17. és 18. században huszonegynéhány erdélyi teológus választotta nyugat-európai peregrinációja – azaz tanulmányútja – helyszínül valamelyik hollandiai remonstráns teológiát Leidenben, Utrechtben vagy Groningenben. Közülük jópáran erdélyi unitarizmusunk teológiájának elmélyítésére kamatoztatták ott szerzett ismereteiket, sőt többen püspökök is lettek. Bár a két vallásközösség teológiája a kölcsönös hatások következtében sok szempontból hasonló, a remonstránsok mindvégig kitarítottak amellett, hogy ők nem unitáriusok, hanem „azok – akik”. Ez a megkülönböztetés legszembetűnőbb bizonyossága krisztológiájuk, számukra ugyanis Jézus inkább az isteni lényeg része, mint az ő emberségét és prófétai jellegét hangsúlyozó unitáriusoknál.

A 20. századi Kelet-Európa mostoha körülményei nem tették lehetővé egy kapitalista ország vallási közösségével való intézményes kapcsolatot. A '90-es években a két egyház vezetőisége a Vallásszabadság Nemzetközi Egyesülete (IARF) keretében ápolta a viszonyt, de csak egymásra irányított figyelem nélkül. E téren az első kezdeményezést egy néhány hollandiai és erdélyi egyházközösség tette meg, amikor a Nyugatról Románia felé indított segítségáradat hevében egymásra találtak. E tapogatózó kapcsolatcsírák kiterbélyesedése lett a mára már testvéregyházközösségi minőséget öltött partnerség egy pár er-

délyi unitárius és hollandiai remonstráns közösség között – mint Kolozsvár 3., Sepsiszentgyörgy, Homoródszentpéter és Marosvásárhely esetében is.

A fenti kapcsolatokban élen járó egyik lelkész, az utrechti Tina Geels (ejtsd: grchels) az unitarizmus teológiája iránt szakszerűbben is érdeklődni kezdett, és miután jól beleásta magát e témába, kitalálta, hogy a tágabb közösségek együttműködését a teológiai megismerésen át érdemes továbbvinni. Ő kezdeményezte és ő is teremtette meg hát a szervezési és pénzügyi feltételeit annak a teológiai konferenciának, amelyre tizenöt erdélyi unitárius vezetőt és lelkészt hívtak meg, a teológiailag érdeklődőbbek közül. [A T. Geels meglátásait összefoglaló füzetet az *Unitárius Közöny* 2004/5. számában J. Orbán Erika szemlélte – a szerk.]

A tizenöt küldött kiléte egy felgyorsított eljárásban kivitelezett pályázat során dőlt el. Az általuk előadott témákat pedig úgy választottuk ki, hogy azok összességükben átfogják a jelenkori unitárius teológia lényegesebb összetevőit. Így a következő témakörökben vallottunk teológiai valóságunkról: történelmi bevezetés az erdélyi unitáriusoknak a hollandiai szabadelvű felekezetekkel való kapcsolatába – Kovács Sándor;

A groningeni egyetemi könyvtár igazgatója erdélyiek körében

az erdélyi unitárius hitfelfogás teológiai alapjai – dr. Szabó Árpád; a Biblia helye és szerepe az unitárius hitelvekben – Ferenczi Enikő; a Biblia mint az unitárius liturgia, szertartások és nevelés forrása – Mezei Csaba; Isten lényege és tulajdonságai – dr. Rezi Elek; Isten munkái: a teremtés, a gondviselés és a szentlélek – Molnár B. Lehel; az ember mint Isten gyermeke – dr. Máthé Dénes; bűn és bűnbocsánat – Kecskés Csaba; feltámadás vagy örökélet, az ember üdvözülése – Máthé Sándor; Jézus személye – Pap Mária; Jézus tanítása – Czire Szaboles; az egyház mint valláserkölcsei intézmény – Gyerő Dávid; az unitárius istentisztelet alapjai, célja és rendje – Székely Kinga Réka; az unitárius szertartások – Sándor Szilárd; a szabadelvű kereszténység jövője – Kovács István.

folytatás a 4. oldalon

Gyerő Dávid

Száz éve

ünneplésre felszólító, szónoki emelkedettségű főszerkesztői nyitó cikk után (dr. Boros György) az *Unitárius Közlönyben* Adorján Domokos írt kiváló, elgondolkodtató sorozat-folytató bekezdéseket az orgonáról. Írásában kivált az Angster cég orgonáinak dicséretét zengi – s a mai Angster-orgonaállomány állapotát tekintve sem érdemtelenül! Írása „vigasztaló” (de mai egyházzenészek számára megmosolyogtató) intelmmel zárul: „Még csak azt vagyok bátor ajánlani kisebb egyházainknak, melyeknek sem temploma, sem módja nem elegendő a nagy és költséges orgonák beszerzésére és elhelyezésére, hogy 6–7 száz koronával szerezzenek egy pedalos harmoniumot. A célnak ép úgy megfelel, mint a 3 ezer koronás orgona. Igaz, hogy akkora lármát nem csap, de ép annyi finomsággal lehet a közéneket kísérni, mint a legdrágább orgonán. Már pedig ez a fő cél, nem a láрма.”

Posztmodern...

folytatás a 3. oldalról

Mindennap más-más remonstráns egyházközségben folytak a konferencia munkálatai. Ez talán fárasztóbb volt, mintha egyazon helyszínen maradtunk volna, de az ismeretszerzés és élmények szempontjából gazdag lehetőségeket kínált: Groningen, Utrecht, Leiden, Nieuwekoop és Zwolle világát. Egy másik sajátos oldala a kintléttünknek az volt, hogy elszállásolást is külön-külön kaptunk, egy-egy remonstráns lelkésznel vagy világi vezetőnél. Ezáltal az esti órákban többünknek arra is volt lehetősége, hogy Hollandia összetett kulturális és szórakozási értékeibe is belekóstoljon.

Az eredeti terv szerint a két teológia feltárása párhuzamosan haladt volna, és minden erdélyi előadás mellett elhangzott volna annak remonstráns párja is. A nyugat-európai mentalitás fintora volt, hogy bár a szervezők megpróbálták összeszedni e célra az előadókat, azok egy része rohanó életformája miatt végül is képtelen volt részt venni a programban. Így remonstráns részről az alábbi témakörökben hallottunk előadásokat: történelmi bepillantás a remonstráns egyház szabadságért folytatott küzdelmébe, holland–magyar kulturális kapcsolatok, remonstráns hitvallás a szabadelvű kereszténység szellemében, szabadelvű protestáns etika egy dinamikus, pluralisztikus világban, a lelkigondozás modelljei, Jézus Krisztus a remonstráns múltban és jelenben, út a lelkiségtől a vallásig, az egyházak diakóniai szerepe a világban.

A konferenciát közös értékelő istentisztelet és búcsúvacsora zárta. Itt már egyezés-formát öltött az a korábbi elképzelés, hogy a kölcsönös teológiai megismerést jövőre folytatni fogjuk, mégpedig Erdélyben. A szerepek felcserélésében is meg egyeztünk, mi majd házigazdákként többet fogunk loholni a szervezés területén, ők pedig vendégekként kényelmesebben tudnak majd összpontosítani a teológiai sajátosságaik feltárására és – már azelőtt – egy „ütőképes” csapat toborzásában.

Hazaindulásunk napján nem volt búcsúcsomag, testileg tehát ugyanolyan könnyedén távoztunk, ahogyan érkezünk. Voltak azonban búcsúszavak, sőt búcsúkönnyek, ölelések és fogadalmak is. És volt a léleknek is, a szellemnek is rakomány, amelyet jóleső teherként „cipeltünk” haza magunkkal. Ezek között fontos ajándék az a felismerés, hogy közösségi figyelmünket Amerika mellett érdemes Európára is fordítanunk, hiszen ami az ottani kapcsolatokból belénk áradhat, az tartalmas, felemelő és erőt adó.

• „Régi dolgok.

*Emlékezzünk régiokról, a régi jó székelyekről, a kik e szép hazát vérökkel és életökkel védték a hegyeken túl lakó idegenektől, eszökkel és bölcsességgel védték a pusztulástól, idegen kéztől. A székely törvény azt tartotta, hogy a jószágot a fiu örökli, ha fiu nem volt, az idősebb leányra szállott, aki *fiuleánynak* volt nevezve. Ha leány sem volt, a szomszédokra szállott. Ki volt kötve a törvényben, hogy *a székely birtokot csak székelynek s csak székelyföldön lakónak adják*. Erre A jó székely törvényre most nagy szükség volna, mert most az idegen mindennap elfoglal egy darab székely birtokot. Milyen szégyen s milyen nagy csapás lesz, ha a lábunk alól kikaparják a földet.” (Püsp. Vizsg. jk. 149. 1.)*

• „A *Sárospataki Lapok* 15-ik számából átvesszük a következőket, hadd lássák itt a közelben működő tagtársak, mennyire háládatos a nagy közönség a lelkesedéssel végzett munkásságért: »Az unitáriusok Dávid Ferenc Egyesülete igazán dicséretre méltó munkásságot folytat. Magasztos programjához híven abban fáradozik, hogy a különböző felekezetek között fennálló válaszfalakat ledöntse. [...]»

• „Inkább jut pálinkára.

Egyik székely községből a következő sorokat kaptuk. Megszellőztetjük:

Mindenek előtt hiveim nevében köszönetemet fejezem ki a szivességből küldött 30 drb. Unitárius Közlönyért, mely a karácsony-ujévi napokban legalább 100-200 családnak szerzett kedves szellemi szórakozást. – Hát ha már ajándékba jön, – hogyné olvassatnák el? kapva kapnak rajta. A rendelkezésünkre álló néhány rendes példánynak is több állandó olvasója van. Szeretik; azaz hogy szeretnék; csak pénzt ne kelljen kiadni érte. Pedig-pedig mennyi jut egyébre s főleg pálinkára, mely jóra való székely népünk testét-lelkét megrontja! De végre már el jön az idő, a melyben hosszas közdelmünknek látni fogjuk az eredményeit. Kevesen vannak még, igaz, de napról napra növekszik azok száma, a kik segítő társainkul szegődnek a pálinka elleni mozgalomban s talán 2-3 év alatt sikerül a mindent elnyelő molochot uralkodó székéből kivetnünk s ezzel egy jobb jövő számára az utat megnyitnunk. [...] A. J.”

J. K.

Hívogató május

folytatás az 1. oldalról

közösség összekovácsolásához. A számtalan közös próba és fellépés felejtethetetlen élményt nyújtva gazdagítja kultúrájukat, és formálja egyben nemzettudatukat is.

Iskoláink fejlődésében Kolozsváron az elemi, míg Székelykeresztúron a gimnáziumi osztályok beindítása jelentette a legnagyobb lépést. Tizenkét év – és ezzel az iskolaépítés első szakasza lezárult. A közeljövőben várjuk a felekezeti oktatási törvény megszületését, amely reményeink szerint biztosítani fogja az egyházak számára a teljes iskolai hálózat megvalósítását óvodától az egyetemig. A következő tanévben líceumi osztályok szintjén Kolozsváron egy humán és egy matematika–informatika osztály indul, mindkettő intenzív angol-oktatással, míg Székelykeresztúron két humán osztály, intenzív német- illetve angol-oktatással. Az idén első alkalommal a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium reál osztályába való beiratkozás a számítógépes elosztás szerint történik. A felvétellel kapcsolatos részletes felvilágosítást az iskolák titkárságán lehet kérni.

Kívánunk minden diáknak és tanárnak sikeres tanévzárást és egy jól megérdemelt, élményekben gazdag nyári vakációt. Végzős diákjainknak pedig helytállást a nyár próbatételein.

Az áldás

II. János Pál pápa emlékére

Egy érintés volt, egyetlen érintés csupán – Isten csókja a homlokomon –, amely életemet új mederbe terelte: II. János Pál pápa atyai áldása a homlokomon parázslik immár, amíg élek.

Tizennyolc évvel ezelőtt a Vatikán pápai fogadásán történt, amint a Budavári Mátyás-templom kórusával, amelynek tagja vagyok, Rómába zárandokoltunk. Abban biztos vagyok, hogy nemcsak a kórusban, de aznap a sokezer vatikánbeli zárandok között is én voltam az egyetlen erdélyi és az egyetlen unitárius. Életem alapmotívuma a zárandoklás – cselekedetben és lélekben. A zárandoklat elkerülhetetlenül egybemossa a zárandokok egyéni identitását, elfeledtetni velünk a partikulárist, hogy helyette a nagy egészhez, az emberiséghez-tartozás mámorító érzésével ajándékozzon meg. A hely lehet Róma vagy a Szejkefürdő, Csíksomlyó vagy Tibet; mint zárandokot engem az Istenhez közeledni vágyó testvéreimmel vállalt lelki közösség az, ami feleml. Ahová messzi földről zárandokolnak emberek imádkozni, azt a helyet az ima megszenteli. Ott jó lenni, unitáriusnak is, katolikusnak is.

Mi, unitáriusok büszkék vagyunk tetteikben megélt vallásosságunkra. Nos, tizennyolc évvel ezelőtt a pápai audiencián én sem hazudtoltam meg ezt a hagyományt. Ugyanis alig egy hónappal azelőtt tette közzé Ceaușescu a nyolcezer falu listáját, amelyek ellen gyilkos buldózereket tervezett küldeni. Valamit tennem kellett – mert szerencsére mind a mai napig hiszem, hogy egyetlen ember is képes a világot jobbítani, ha Isten munkatársa. Tarisznymba becsempészem egy korondi háromágú gyertyatartót, ajándékol a pápának. Hittem az abszurd lehetetlenségben. És „csoda” történt. A számos zárandok kórus közül épp a Mátyás-templomét szólították ki a pápa trónusához. Így egyszerűen odaléphettem II. János Pálhoz, és a gyertyatartót átadva neki segítséget kértem tőle erdélyi templomain-

kért. Ő megrendülve sóhajtott: „Ó, Erdély!” És megáldott engem – de nem pápai, hanem atyai áldással. II. János Pál pápa apámmal lett volna egyidős. Apámtól áldást nem kaphattam, mert tragikus halál ragadta el tőlünk. Nekem pedig, aki az univerzalizálásban, a mindennek mindennel való összefüggésében hiszek, meggyőződésem, hogy az az áldás apámtól jött – talán Isten így tanít ökumeniára. A pápa érintése egészen olyan volt, mint az apámé.

Néha gondolkodtam azon, hogy mint kívülálló, nem „lop-tam-e” el azt a ritka áldást egy római katolikus elől? De nem érzek lelkiismeret-furdalást – több okból. Az áldás, akárcsak a szeretet, soha el nem fogy. Ha II. János Pál tudta volna, hogy unitárius vagyok, ugyanúgy viszonyult volna hozzám. No meg az áldás Erdélynek szólt, én csak a választott közvetítő eszköz voltam. De az én életemet ez az áldás gyökeresen megváltoztatta. Akkoriban, apám halála miatt, haldoklott az én lelkem is. Hitre szomjaztam, élő hitre. Értelmet kerestem. És Isten megszólított abban a tüzes érintésben. Azóta tudom, milyen a belső feltámadás, a pünkösdi lelkiület. Azzal az érintéssel villámszerűen döbönt belém a felismerés: *szolgálni!* – bármit is jelent. Akkoriban orvos voltam és a másokat-szolgálat volt a hivatásom. És mégis, a *szolgálat* abban a pillanatban új értelmet és mélységet nyert. Képesé tette arra, hogy feladjam, amit *én akarok*, és elfogadjam Isten akaratát. A pápa „Totus tuus”-át én Isten iránt érzem. Az az áldás elhívás is volt, felhívás arra, hogy én is áldás legyek mások életében. És azóta is csodálom és hálálkodom, hogy amihez hozzáérek, mintha mind áldásmagot hordozna mások számára.

Egy zárandoklattal, érintéssel kezdődött, immár néhai II. János Pál pápa atyai áldásával.

Jó volt a Szent Péter-bazilikában énekelni Liszt Ferenc *Tu est Petrus*át akkor, és jó volt látni most, hogyan gyűlt össze közösséggé százezernyi ember az egész világból egy végső zárandoklatra, a nagy Embertől elbúcsúzni, hogyan nyújtott kezet az oroszán a báránynak a gyász-zárandoklat emberségben egyesítő pillanatában, ott a Szent Péter téren, Rómában.

Isten ekkor ökuméniát tanított a világnak.

Gellérd Judit

Olvasói levél

Tisztelt Szerkesztőség!

Több felsőoktatási intézmény igénylésére és néhai Bencze Márton püspök felkérésére tizenkét éve adok elő (főleg unitárius) egyházjogot magyarországi egyetemeken. Ezek a kurzusok – elsősorban a világi, azaz nem hittudományi karokon – negyven tilalmas évtized után segítenek a hallgatóság látóhatárát kiterjeszteni a vallásfelekezetek és az 1948 előtti magyar állam gazdag egyházjogi hagyatéka és aktuális „termése” felé, szolgálva ily módon az unitárius eszmevilág, illetve jogtörténet megismerését is. Ennek epizódjaként tartom érdemésnek lejegyezni a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán szerzett egyik friss tapasztalatomat.

Az egyik végzős hallgató (a jeles hittvalló ősökkel rendelkező V. éves E. L.)

doktori szakdolgozatának témáját az egyházjogból választotta és állította össze *Az állami egyházjog és a felekezeti egyházjogok kapcsolata és az utóbbiak viszonyrendszere* címmel. Az előírt két szerzői ívet négyszeresen meghaladó (170 oldalas) dolgozat unitárius fejezetet is tartalmaz. Ebben a református joghallgató – a dolgozat szóbeli védelme során is megerősített – őszinte rokonszenvvel nyilatkozik az unitarizmusról, leszögezve, hogy „az unitarizmus originálisan erdélyi jelenség, s mint ilyen, sajátosan magyar”. Majd így folytatja: „Az unitáriusok okkal tartják magukat a legmagyarabb egyháznak, s ha valaha lett volna értelme a magyar függetlenségi törekvéseket vallási mezben megjeleníteni, arra az unitáriusoknál kétségkívül nem lehetett volna alkalmasabbakat találni.”

A munkáját áprilisban jeles érdemjeggyel megvédő doktorandusz úgy tartja, hogy unitáriusnak lenni nemcsak „köny-

nyű”, hanem „felemlő” is. Konklúzióként így összegez:

„Az unitáriuság nemzeti jellege és vérzivataros története ellenére (vagy éppen ezért) rendkívül nyitott, megértő és befogadó. Egyházi joguk, egyházszervezetük és gyakorlatuk a dogmatikai különbség ellenére a keresztyén egyetemességet és a protestáns testvériséget sugározza, ami az egyházi szolgáltatások sajátos felfogásában is tükröződik.”

Úgy hiszem, figyelemreméltó, és az erdélyi (de bárhol honos, leginkább unitárius) olvasók számára jóleső érzést kelt egy más felekezetű fiatalember ilyen megnyilatkozása. Ezért láttam értelmét e sorok útján közreadni meglátásait, véleményét.

Budapest, 2005. április 2.

Dr. Lőrincz Ernő

ny. egyetemi docens,
az állam- és jogtudomány kandidátusa

Újra: a túlsó partról

Kvári Kovács Istvánnak hálás vagyok cikkemre írt kimerítő válaszáért, mely részben apológia is. Nem akarok vele vitába szállni, hisz végülis ugyanazon az oldalon állunk, mégis úgy érzem, hasznos lesz egy-két pontra röviden rámutatnom, amelyekben véleményünk eltérő.

Cikkem kezdetén arra utaltam, hogy különböző kultúrákban élő emberek olykor nehezen értik meg egymást, és hogy ez nem csupán nyelvi kérdés. Itt van például az unitárius egyház megmaradásának kérdése, amelyet Kvári Kovács István említ, és amely – magasabb szinten – szorosan összefügg az erdélyi magyarság megmaradásának kérdésével. Ehhez hasonló téma fel sem merülhet Amerikában, az amerikaiak nem ismerik a népi mulandóság keserűségi érzését; ha az Erdélybe látogatóknak magyarázzuk, nem értik meg keservünket – s minél többet siránkozunk, annál kevésbé szimpatizálnak velünk. Nem azért, mert nem látják a problémánkat, hanem mert a szemükben *sikertelenek* vagyunk és mert *nyafogunk*. A bajokra Amerikában megoldást szokás keresni, siránkozni pedig nem illik. A puszták megmaradást célul kitűzni elképzelhetetlen maradiságnak számítana. Az amerikai azt hiszi és vallja, hogy ami csak tengődik, de nem változik, nem fejlődik, az már nem is él.

Ez különösen így van az unitárius-univerzalista (UU) közösségekben. A Beach és Cordes által említett pontok legtöbbször úgy is lehetne értelmezni, hogy olyan tényezőkre mutatnak, amelyek az erdélyi unitárius egyház fejlődését gátolják. Ha előfordul, hogy – mint írják – a vegyes vallású házasságok nem

fogadjuk be szeretettel, biztosan elveszítjük őket. Ha nincs misszió a románok felé, potenciális erőforrásról mondunk le. Ugyanez áll a románokra is. A lényeg: fogy a magyarság, nincs elég utánpótlás. Unitáriusaink is arra várnak, hogy majd csak több kis unitárius születik, bár mindenki jól tudja, hogy ez hiú álom. Dehát mit várhatunk egy olyan egyháztól, amelynek nem-hivatalos kátéjában a térítést így utasítják el: „Sosem volt célja az unitárius egyháznak, hogy világi hatalmat kovácsoljon magának. Mi máshoz kellene a tömeg?” (Czire Szabolcs) Hatalom? Tömeg? Ugyan már.

Én úgy látom – bevallom, félig amerikai szemmel –, hogy büszkének vélt múltunkkal túl sokat „kéjgünk” (azzal, hogy megmaradtunk!), de nem törődünk eleget a jövővel. Sokan csak azért járnak templomba, mert nagyapjuk is odajárt – ám a puszták családi tradíciója nem elég arra, hogy az érdeklődést fenntartsa. Ismét Czire Szabolcsot idézve: „Nálunk azonban sajnos még nem érett meg az idő arra, hogy az emberek öntudatosan válasszák meg vallásukat, alakítsák ki hitüket. Ezt az éretlenséget jelzi azoknak a nagy száma, akik bár rég nem értenek egyet vallásuk tanaival, megnyilvánulásaival, mégis megmaradnak benne, mert, ahogy mondják, »abban születtem, abban is kell meghalnom.«”

Igen, ha nincs elég unitárius gyerek, ha nem lehet románok, románok aktívan „invitálni”, akkor az egyetlen elképzelhető erőforrás, amiből meríteni lehetne (és amiből meríteni szerintem kötelességünk lenne!) éppen azok volnának, „akik [...] rég nem értenek egyet vallásuk tanaival”. De ha ezek végre érette válnak, vajon a létező magyar-unitárius egyház keretein belül lelik-e meg majd öntudatosan választott hitüket?

Éltető Lajos

Portland, Oregon, USA

Az élet és a visszapillantó tükör

Tanulságos olvasmányul szolgálhat(ott) az *Unitárius Közlöny* márciusi számában a B. K. Beach és C. Cordes gondolatait tolmácsoló Éltető Lajos, illetve Kvári Kovács István (áprilisi lapszámában is folytatott) gondolatváltása. Annyira különböző magatartások, világszemléletek „csapadéka” ismerhető fel a két írásban, hogy e különbség mértékét joggal nevezhetjük kontinentálisnak. Valami hasonlót él meg az ember, amikor egy számára új földrészen száll ki a repülőből, s minden más. Nemcsak az emberek, a táj, a fák, de még a termőföld színe, az ég kékje vagy a víz íze is.

De – mert máris vissza kellene kanyarodnunk –: minden arány és arányérzék kérdése. Például az is, miképpen azonosul valaki történeti adottságaival, népével, hovatartozásával. Hiszen a nyájszellemtől a Széchenyi-típusú építő honszeretetig hihetetlenül széles skála tárul fel. A handabandázó nemzetieskedéstől a gyakorlatias önazonosság-tisztázásig ugyancsak. Az azonban egyszerű, de okos belátás kér-

dése, hogy ahol túlteng a múlt, ott bizony csenevész a jövő.

Nos, ezen gondolkodnunk kell!

„Mire” kell nekünk a történelem? *Értelme* van-e számunkra a történelemnek vagy *célja*? „Tankönyvnek” látjuk-e vagy megszemélyesített fétisnek? Úgy gondolom, közismerten bonyolult és – átmeneti dicső szakaszait leszámítva – drámai kicsengésű történelmünk arra a belátásra vezetgeti többségünket, hogy az ember, a település-közösség, a népcsoport vagy a nemzet kiszolgáltatottja egy olyan természetfölötti létezőnek, amely, vagy aki fátumként befolyásolja sorsunk alakulását. A történelem *akar velünk valamit*, a történelem büntet, jutalmaz, utat mutat, sugall, és megpróbáltatások elé állít. Mindezek az állítványok azonban egyértelműen arra vallanak, hogy a történelem önálló, megszemélyesíthető hatalommá lesz fölöttünk, mi meg – évszázadok sorsalakulásait így vagy úgy értelmezve – „alávetettjei” vagyunk e beláthatatlan történelem-folyamatnak. Mondjuk ugyan, hogy

„a törökök”, „a Habsburgok”, „a kommunisták”, „az oroszok” vagy „a románok”, voltaképpen mégis csak egy velünk többé-kevésbé szemben álló általánosságra utalunk révükön; mi vagyunk tehát az áldozat, a „hűséges maradék”.

De van más lehetőségünk is: az például, hogy a diakróniától (vagyis az idő folyamatos haladtának szemléletétől) elszakadva a jelen idő működésére fordítsuk figyelmünket. A sokak által lebecsült „kis lépésekre” – s ezzel semmiféle pártos csoportosulás ideológiájára *nem utaltam!* –, amelyek a szép nagy, általános folyamatot „műveletekre” bontják, s ezért nem kedveznek az általánosításoknak – ekként a történelem megszemélyesítésének sem.

Világbölcesség és gyakorlatiasság – e kettő gyakran válik egymás ellentétévé. Természetesen mindkettőnek megvannak a maguk szószólói. Vajon van-e bármi csodálnivaló abban, hogy a (Kelet-)Európához képest viszonylag „történelemtelen” Egyesült Államok, a látványos prosperálás, az otthonról elhozott népi hagyományok toleránsnál is tágkeblűbb összeolvasztásának hazája nem tekinthető a múltbanzés fellegvárának? Ami *számkra* hagyomány, az a jövő formálására kifejtett, szervezett és mérhető munka

vagy teljesítmény. Ami számunkra hagyomány, az a szebb korokban élt elődeink példaadó emléke. Az ő hagyományuk talán az, hogy jogokra hivatkoznak. A mi hagyományunk az, hogy sérelmekre vagy vívmányokra. Számukra fontosabbak a tervek és holnapi-holnaputáni tennivalók. Számunkra fontosabbak a tanulságok és a távlati kilátások firtatása.

A legelgondolkodtatóbb kérdések egyike a „megmaradásé”. Az, hogy a Kárpát-kanyar öblében élő magyarokból mennyi marad ötven év múlva, valóban sokkal súlyosabb kérdés, mint mondjuk az, hogy ugyanakkor hány amerikai él majd Amerikában. Egy dologról azonban nem feledkezhetünk meg: ami igazán értékes, az nem a pusztta lét. Hanem a minőség. Lehetünk ugyan büszkéek arra, hogy megmarad(t)unk, hiszen ehhez is kell(ett) némi hősiesség – kitartás, macacsság, csakazértis stb. –, de azt hiszem, sokkal fontosabb volna, ha újabb és újabb „magunk

revíziója” elé állnánk. Mert időszerű dolog ugyan félni az erdélyi magyarok elenyésztétől, elrománosodásától, elcsángósodásától (nemzetiségi értelemben), de legfőbb ideje megrettennünk a népcsoportunkban is egyre szembeötlőbb megbízhatatlanságtól, krónikus halogatástól és tunyaságtól, önösségtől, tisztességtelenségtől, politikai hisztériától, kulturálatlanságtól vagy – egyfajta amerikanizálódással is összekapcsolható! – szubkulturációtól.

Szokás lépten-nyomon azt mondani, hogy „az emberek igényeit kell kielégíteni”. Nos, azt tapasztalhatjuk, hogy a nagy számok értelmében felfogott „emberek” mindig az igénytelenség felé vinnék a világ sorát, ha nem volnának prófétai ihletettséggű gondolkodók, társadalmi léptékű „udvari bolondok”, akár a botrányosságot is vállaló méltatlankodók, akik újból és újból minőségi elvárásokat fogalmaznak meg. Akik nem a kielégítésről beszélnek, hanem a minőség

vetelményeiről! Ezek az emberek pedig sokkal többször ejtenek szót a *gyakorlatról*, mint a *sírva-vigadó történelemről*. Ők azok, akikre sokkal nyugodtabban rábízhatjuk magunkat, mintsem az olyan vezetőkre, akik számára a visszapillantó tükör egzisztenciális fontosságú, míg a sebességváltó, a gáz- vagy a fékpedál csupán szükséges rossz. Megkísért a döbbenet: vajon nem azért olyan aránytalanul fontos számukra a történelem, mert kevés az elszántságuk a céltudatos építkezésre?

Aki sutba akarná hajítani a történelmet, az esztelen. Aki reménytelenségben zokogva várja önnön halálát, mert csak az elmúlt idő a lételeme, az aligha okos és aligha keresztény. Dolgunk van! Nem hiszem, hogy akadna valaki is közöttünk, aki nem találhatna javítanivalót a maga vagy az övéi háza táján. Ma is, holnap is.

Jakabffy Tamás

Csak a józan és erkölcsös élet teszi boldoggá az embert

A Kriza János Néprajzi Társaság tagjaként néprajzkutató tevékenységem során gyakran felkeresem a faluban élő idősebb embereket, tárgyi bizonyítékok után kutatva falunk és környéke gazdasági-társadalmi, egyházi és kulturális múltjának minél alaposabb felfedezése érdekében.

Egy ilyen alkalommal leltem rá a Firtosmartonosból Alsóboldogfalvára férjhez jött asszony, Barabás Jánosné született Szász Elvira *Népközlő Értékesítő Könyvtár*-kéjére, amelynek borítólapja belső felén a mai napig érvényes „Szükséges Tudnivalók” vannak feltüntetve:

„Csak abból a gyermekből lesz életre való ember, aki kerül mindazt, ami az egészségnek árt. Különösen kerülni kell a gyermeknek a dohányzást és a szeszes italokat: a bort, a sört és a pálinkát. A dohány és a szeszes ital, kivált a pálinka olyan erős méreg, hogy a felnőtt embernek is árt, a gyermeket pedig idő előtt sírba viszi.

Amelyik gyermek dohányzik vagy szeszes italt iszik, az nem halad a tanulásban és testileg is elcsenevészedszik, erőtlen, munkára képtelen lesz. Ez a két méreg oltja be a leggyakrabban az emberekbe a tüdővész csíráját is, ami igen sok embernek ássa meg a sírját. Mert a tüdővész nagyon ragadós betegség. Hazánkban 70 000 embert visz el ez a betegség évenként. [Sajnos ez a jelenség újra érvényes hazánkban – G. G.]

Legjobb ellenszere a tisztaság és a jó levegő. Nemcsak az arcot kell tisztítani, hanem egész testünket, ruhánkat és lakásunkat. [...] Aki szereti a tisztaságot, az igen sok betegségtől menekül meg.

Igen fontos kelléke még az egészség fenntartásának a jó táplálkozás is. Még a legszegényebb ember is táplálkozhat jól. Mert nem az a jó táplálkozás, ha valaki finom ételt eszik,

ami legtöbbször nem is tápláló, vagy nagyon sokat eszik, amitől beteges lesz, hanem az, ha valaki rendszeresen él, azaz egyszerű eledelét rendszeresen, rendszeresen elkészítve fogyasztja el előtte is, utána is imádkozva. [...]

Az ember egészségének azért is nagy ellensége a szeszes ital, mert aki arra költi pénzét, annak nem telik jó táplálkozásra. Miatta sok család szűkös napokat lát. Akit a szeszes ital rabjává tett, az átok nemcsak a családra, hanem a közösségre is. Elíssa minden keresetét, nemcsak magának, de családjának jólétét és boldogságát is. Elvész becsülete, mert soha nincs észnél, minden rosszra könnyen hajlik. Mindenki megveti, mint akinek saját hibája akasztotta nyakába a koldustarisznyát.

Csak józan és erkölcsös élet teszi boldoggá az embert!

Csak épelméjű és munkabíró polgárok teszik boldoggá a hazát!”

E két felhívással fejeződik be a „Szükséges Tudnivalók” ismertetése. Egyik „tudnivaló” sem vesztett érvényéből szemernyi sem.

Ugyanebben az értesítőben az 5. oldalon a szülői ház, a templom és az iskola kapcsolatáról a következőket írja: „A templom és iskola mindenkor ápolja a tanulóban a szülők tiszteletét és szeretetét, méltán elvárja tehát ugyanezt a családtól.

Az iskola csak akkor képes céljának megfelelni, ha súlyos munkájában a szülő is támogatja. Ezt akkor teszi, ha az egyházzal és iskolával karöltve gyermekét testi-lelki és erkölcsi nevelésben részesíti, ha az egyház és iskola vezetőiről gyermek előtt elítélőleg nem nyilatkozik. Az Isten-, ember- és hazaszeretet érzelméi, az igazságosság, a méltányosság, az önbizalom és önérték, az erkölcsi bátorság és kötelességérzet felkeltése és ápolása a szülő legfőbb és legszentebb kötelessége. Az ilyen nevelés eredménye az ember legszebb díszje: az erkölcsös jellem.”

48 éves tanítói tapasztalatom alapján bátran kijelentem: az ezelőtt 65 évvel megfogalmazott intések mindenike a mának talán hatványozottan szól; szülőnek, nevelőnek egyaránt érdemes elgondolkozni rajta, azok gyakorlati alkalmazása feltétlenül a tanulók érdekeit szolgálják.

Gálfalvi Gábor

Alsófelsőszentmihály az emelkedés útján

Mozgalmas élete volt egyházközségünknek a 2005-ös év első felében. A közösen megrendezett szilveszterezés lehetőség volt arra, hogy együtt szórakozzunk, felekezetre való tekintet nélkül. Jelen volt évbúcsúztatónkon a magyarországi testvérfalv, Sárrétudvari kórusának vezetője, valamint a gazdakör elnöke. A szórakozáson kívül természetesen jelentős, jövőbe mutató témákról is szó esett. Bemutattuk gyülekezetünk egyik tagjának, Lovász Pálnak az első verseskötetét, amelyet a testvérfaluban adtak ki, címe: *Aranyösszék üzen.* A kötet azonban a versek mellett két novellát is tartalmaz. Ez alkalommal fiataljaink megszólaltattak néhányat a versek közül. Az újrakezdés után hajnalig tartó mulatozás következett.

Január 16-án szeretetvendégséget tartottunk, amelynek keretében József Attilára emlékeztünk. Egyházközségünk tanácstermében a lelkész és felesége egy kép- és versmontázst állított össze a költőről. Mivel József Attila-emlékévé van, ez az összeállítás 2005 végéig, december 13-áig megtekinthető. A műsort a helyi ifjúsági egyesület és a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium néhány diákja adta elő gitár- és furulyakísérettel. A gyertyafény, a versek, az emlékezés meghitt hangulatot teremtett. A szeretetvendégségből persze nem maradt el a szokásos tombola, a sütemény- és teakínálgatás sem.

Január 29-én a gyülekezeti teremben az óvodásokkal tartott karneváli estét Cirebea Margit óvónő – szülők és nagyszülők öröme. Az eseményt még érdekesebbé tette a helyi RMDSZ által adott oklevél és könyvjutalom a legötletesebbeknek.

Minden kedden nőszövetségi üléseket tartottunk egészen húsvétig. Ezek az alkalmak a helyi lelkész biblia magyarázatát

val kezdődtek, majd közösségi életünket érintő kérdések megbeszélésével folytatódtak, tervezgetés és kötetlen beszélgetés egészítette ki mindahányszor az összejöveteleket.

A nőszövetség szervezésében és Köntös Gizella nyugalmazott tanítónő vezetésével az iskolás gyerekek tréfás farsangi jeleneteket tanultak, amelyet jelmezben adtak elő február 13-án, ismét szeretetvendégség keretében. Itt is volt oklevél és jutalomkönyv; a közönség tetszését leginkább a cigánytánc és a tréfás farsangmetés nyerte el.

Február 14-e és 20-a között tartottuk meg a hiterősítő imahetet. Ezek az istentiszteletek híveink szép számban

jelentek meg, mindennap fellépett a Szentmihályi Vegyes Dalkör, ezzel téve még ünnepélyesebbé együttléteinket. A szolgáló lelkészek emlékképet kaptak a szentmihályi unitárius templomról, amelyet a tiszteletes asszony készített.

A helyi ifjúsági egyesület két diák képviselte Nagyenyeden a VIII. ODFIE Szavaló- és Népdaléneklő Versenyen. Domokos Tímea szavalt, Domokos Judit pedig népdalokat énekelt. Mindketten a zsűri különdíját nyerték.

Március hónap elején az Esperesi Vizsgálószerzők fogadására készültünk, amelyre éppen március 8-án került sor. Az iskolás gyerekek műsort adtak elő, a Szentmihályi Vegyes Dalkör három énekszámot énekelt. Nőnap lévén nem feledkeztünk el a

hölgyekről, virággal köszöntöttük őket. Egy másik nevezetes nap március 13-a volt. Délelőtt istentisztelet keretében az 1848-as szabadságharcra emlékeztünk. Fiataljaink ismét kitétek magukért: színvonalas műsorral örvendeztették meg a jelenlevőket. Délután szeretetvendégség keretében a Rügyek tánc-csoport mutatott be néhány néptáncot. A csoport nemrég alakult kisiskolásokból és egy másik csoport óvodásokból. Úgy tűnik, kezdetét vette egy folyamat, amely reményeink szerint hamarosan községünk büszkesége lesz. A haladás eredményét tükrözi, hogy a csoport tagjai nyárra Sárrétudvari testvérfaluba is meghívást kaptak. A szeretetvendégségen volt ismét tombola, térsza, teázás, és a hozzá való jókedv sem maradt el.

Húsvét ünnepén a legátus Vass Zsuzsanna I. éves teológiai hallgató volt. Szószéki szolgálatát a hívek meglegedésére végezte. Hamar megtalálta a hangnemet a fiatalokkal is. Az ünnep szombatján este már együtt festette a húsvéti tojásokat a helybeli egyesületekkel.

Ezzel lezárult közösségi életünk egy mozgalmas szakasza, amely novembertől egészen húsvétig tartott. Ilyenkor azonban már megkezdődnek a tavaszi munkák. Gyülekezetünk tagjainak nagy része ezzel foglalkozik, ebből él – ezért minden idejüket leköti a mezőgazdaság. Egyházközségi életünkben építési-javítási munkálatok kerülnek sorra. A gyülekezeti terem mellé konyhát és mellékhelyiséget építünk. Már a múlt ősszel elkezdődtek ezek a munkálatok – jelenleg is folynak. Az egyházközségi vezetőségnek az a meglátása, hogy minden évben meg kell tenni azt a keveset, amire lehetőség van, és így, ha lassú léptekkel is, de jó irányban haladunk.

Közösségi életünk a közeljövőben sem szünetel, hiszen megünnepeljük az anyák napját, valamint kórusunk újraelakulásának 15. évfordulóját, amelyet a helybeli unitárius egyházközség és a Szentmihályi Vegyes Dalkör közösen szervez. Az eredményes közösségi élet örömmel tölt el, és bizonyosság arra, hogy az alsófelsőszentmihályi egyházközség vezetősége és hívei megtalálták a felemelkedés útját.

Dimény József

Biztos alapokra épülünk

Egyházközségi napló Jobbágyfalván és Nyárádszereán

„... Legyetek az igének cselekvői, ne csupán hallgatói, hogy be ne csapjátok magatokat.” (Jak 1,22)

Jó visszatekinteni a már megpezsduilt tavaszban – immár húsvét után – az elmúlt téli időszakra. Jó hálát adni az Istennek azért, hogy „kitavaszdontunk”, jó a lelkünket reménységre hangolni. Ehhez talán az is hozzásegít, ha újraéljük a közelmúltunkból mindazt, amiben magunk is e remény hordozói voltunk, és a folytonosság igényével indulni tovább.

Mindenekelőtt köszönetet kell mondanunk a jobbágyfalvi gyülekezet vallás erkölcsi-nevelési bizottságának (Sándor Évának, Varga Emőkének, Szász Kingának, Balogh Ellának) a vasárnapi óvodai tevékenységért. Advent idején a gyerekek karácsonyi üdvözlőket készítettek a nőszövétségi tagok és az idősek számára, amelyeket a karácsonyi istentiszteleten nyújtottak át. Húsvét előtt Varga Emőke lelkes irányításával a gyerekek búzáat ültettek, ami a húsvéti megterített úrasztala körül az örök élet üzenetéről beszélt.

A vasárnapi óvoda ablakán kifestett tojás és nyuszi jelezte, hogy húsvét közelébe értünk. Mindez – tudjuk – a szervezői segítség mellett a szülők hozzáállásán is múlik, hiszen a gyerekek többször jelezték, hogy kíváncsiak vasárnap az oviba (még egyik-másik elemi osztályos is).

Ezek után jó egy pillanatra a Priscilla nőszövétségi találkozásokra visszagondolni. Emlékeznünk kell a hiterősítő imahétre és a többségükben nőszövétségi tagok alkotta dalárda énekeire. Belső csendünkben jól esik ismét hallani a nagypénteki passió hangjait. És végül: jó előretekinteni pünkösöd felé és az előttük álló nyárra, az újabb esélyekre.

A nyárádszereai gyülekezeti életről írva, hadd konduljon meg lelkünkben a cselekedetekben megmutakozó hit harangja! A harangszó pedig hívjon másokat édes reménységünk megosztására. Hadd említsem meg az április 10-ét, amikor a nyárádszereai gyülekezet vendégül fogadta a korondi egyházközség nőszövétségi dalárdáját, amelynek tagjai Farkas Margit tiszteletes asszony, énekvezér vezényletével Balázs Ferenc énekét és sok más vallásos énekeket adtak elő, majd szavaltatok hangzottak el nemzeti és vallási önazonosságunkat erősítve. Farkas László tiszteletes szószéki szolgálatában a „lelki házzá” épülés fontosságáról szólt. Istentisztelet után a

helybeli nőszövétség – Szakács Etelka elnök vezetésével – szeretetvendégséggel fogadta a korondiakat, amelynek keretében sor került Ambrus Lajos korondi egyházközségi jegyző *Árpád és Balambon* című – székelyföldi mondákat, legendákat, regéket bemutató – kötetének és *Madárnyelven* című verskönyvének bemutatására (Farkas László méltatásával). A nyárádszereai gyülekezetben tavaly a nőszövétségi találkozók a helybeli városi könyvtárban kerültek sorra.

A 2004. év eseményei közül feltétlenül kiemelendő az ifjúsági találkozók, istentiszteletek sorozata. Reménykedünk, hogy mind a nőszövétségi, mind az ifjúsági gyülekezeti élet a folytonosság igényével tekint előre.

Egyházközségünkben nemrég járt le az esperesi vizsgálatok, amikor a szószéki szolgálatában Pálffy Tamás Szabolcs a mottóként idézett bibliai vers alapján szólt hozzánk.

Jobbágyfalván tavaly készült el a gyülekezeti otthon alapja a lebontott felekezeti iskola helyén. Saját építkezésünk mellett azonban futotta reménységünkéből és anyagi alapjainkból arra is, hogy a gyülekezet szíves adománnyal járuljon hozzá a szabédi templom újjáépítéséhez – és természetesen a dévai zarándokotthon építéséhez is. Adakoztunk a földrengés sújtotta áldozatok számára is.

Itt állunk, két lábbal a földön: előttünk áll az építendő templom és az új gyülekezeti otthon... és mindezek alapja a Krisztus Jézus... Kezünket magasra emeljük, imádkozva, áldásra várva. Mindezek mellett szeretettel fogaduk el adományokat kedves olvasóink és az erdélyi unitárius gyülekezetek részéről, akár a jobbágyfalvi vendégház gyülekezeti otthon, akár az örökkévaló Isten tiszteletére emelt templom javára, hogy jövőbe tekintve emelkedjenek a megtartó falak, és hitünket cselekedetekben mutathassuk meg. Bármekkora adományt köszönettel fogadunk, akár a www.lorinfo.ro/unitarius honlapunkon megjelenített egyházközségi bankszámlánkra átutalva, akár egyházi hivatali úton való felterjesztés által, akár személyesen.

Sándor Szilárd

Az Utolsó Ítélet (részlet), jobbra lent a Köpönyeges Madonna (Huszka József után)

A kilyéni unitárius templom

Előző lapszámunkban megemlékeztünk a kilyéni felújított műemléktemplom újrátadásáról. Most kissé visszanezünk az időben, hogy többet mondhassunk e vallás- és művészettörténeti kincsről.

1200 körül épülhetett az egyszerű hajóból, félkörív-záródású szentélyből és északi kis sekrestyéből álló első templom. Bizonyítékul szolgálnak erre a szentély-alapfalak és a déli templomfalon ki-

bontott szűk, lőrészerű ablakok, amelyek az átátszórás kerületét képezik.

Az 1334-ből való tizedjegyzék alapján tudjuk, hogy egy János nevű pap egy banálist (egy báni dénárt) fizetett a pápai dézsmaszedőnek. A fejlett középkorban a templom belsejét – sőt részben külsejét is – falfestményekkel díszítették. A belső falon, kivált az alsó szinten leginkább a Passió elemei-részletei szembetűnők. Így a déli falon az Utolsó vacsora, a nyugati bejáratnál északra pedig Jézus töviskoronázása látható. A szenvedéstörténet festett jelenetsora Jézus virágvasárnapi

folytatás a 10. oldalon

Ferenczi Mária-Magdolna

A kilyéni...

folytatás a 9. oldalról

bevonulásával kezdődik és keresztre feszítésével végződik. A nyugati falon a Krisztus töviskoszorús arca fölött két keresztbe tett lándzsa látható – utalásként a római katonákra.

A felső szinten, a déli falon különösen szép az utolsó ítélet jelenete, középen az úgynevezett „Köpönyeges Madonna”-ábrázolással. Az északi falon, a felső traktusban látható Szent László király viadala a lányrabló kun vitézzel. A bejárat mellett a kertészek védőszentje, Szent Dorottya köszönt ránk – jobb karján kosarat visz.

Egy 1473-as földrengés alkalmával a templom megsérülhetett. A lakosság szá-

dalon feltárt nagyobb sekrestye alapfala. A déli fal külsején több helyen is láthatók a falfestmények részletei máig megfejtetlen rovásírás-részletekkel.

A reformáció korában a sekrestye falait jórészt lebontották, de egy részét támpillérnek meghagyták. Az 1517 után részben lebontott, részben befalazott sekrestye bejáratának „töltelékéből” került elő a középkori, kőből faragott keresztelőmedence, amely ma a templom keleti felén látható. A keresztelőmedence közelében látható a megsérült szentségtartó fülke (pasztofórium), amelynek a belsejében az 1528-as évszám látható.

Az új, gótikus bejárat megbontotta a falfestmények kompozícióját. A déli falon csücsívben végződő ablakok vannak, és a már említett gótikus kőajtó. Keleten helyreállított gótikus kőrács látható. Az északi részen két fokozattal megépített támasz látható, a harmadik befejezetlen.

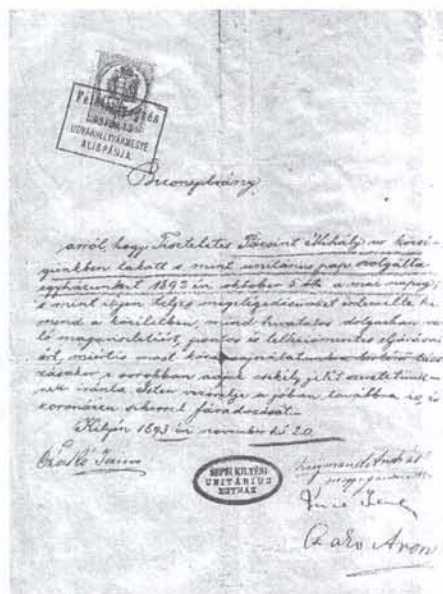
1801-ben a templomhajó festett kazettás mennyezetet kapott. 1802-ben földrengés következtében a szentély boltozata beomlott. A következő években a szentélyt is kazettás mennyezettel fődték be.

A templom legfiatalabb része a templomtorony. Nyugati farácsos szerkezetű harangtorony, amely a XIX. században épült.

Az 1977-es földrengés után Ürmösi Gyula esperes elhordatta a templom mögötti földhányást, renoválták a templomot.

A leányegyházközség lélekszáma 1927-ben 24 volt, 2001-ben 30. A lélekszám gyarapodása 2004 végéig „alig észrevehető”.

Egyházunk vezetősége nagy reménnyel van a műemléktemplom jövőbeli lá-

1893-ban kelt igazolás Pászint Mihály lelkési szolgálatáról

tothatósága iránt. Szent László lovagkirályunk halálának 900. évfordulója is okul szolgálhat arra, hogy meglátogassuk e különösen nagy értékű műemléktemplomunkat.

(Források: Kónya Ádám ny. múzeumigazgató előadása és korábbi tanulmánya a *Keresztény Magvető*-ben; Szabó Zoltán lelkész, közigazgatási ügyintéző „Püspökség Dokumentum. Protocollum – Generalis Visitationis in Tracta Haromszék.” *Unitárius Közlöny*, 1992 július–szeptember; Török Áron ny. lelkész cikke az *Unitárius Közlöny* 1993 január–márciusi számában.)

Rovásírás az egyik külső falfestmény keretén (Kónya Ádám rajza)

ma növekedőben volt, a félköríves szentélyt így lebontották, a templomhajóval azonos szélességű, szögletesen végződő új, boltozott szentélyt építettek, nyeregfedéllel. A munkálatokat valószínűleg 1497-ben fejezhették be. Erre utal a most helyreállított gótikus déli kapu felső részén látható évszám.

Az átépítésre utalnak a templomot körülvevő támpillérek és az északi ol-

ahelyett hogy minden felelősséget társára hárítana. A felelősség-megosztás romboló és értelmetlen.

5. tétel: Aki nem akarja többé megváltoztatni a másikat, az fél lábbal már elhagyta a csatamezőt. Aki sikeres nevelőmunkát akar végezni társkapcsolatában, az még fáradtságosabb és erőpocsékolóbb feladatra vállalkozik, mint Sziszüphosz, amikor fel akarta görgetni az erejét meghaladó követ a hegy tetejére.

6. tétel: Az agresszió és zsarolás mögött mindig valamilyen félelem rejlik. Akinek sikerül észrevennie ezeket a félelmeket, az építőbb módon tud reagálni az agresszióra és zsarolásra.

7. tétel: A jelen a múlt jövője. Ha jelentünket valóban múltunk eredményeként fogjuk fel, akkor jó kiindulópontunk van ahhoz, hogy olyan új csatornákat találjunk, amelyeken keresztül akadálytalanul kifejeződéhetnek lehetőségeink, s így érvényre juttathatjuk eredeti természetünket. Ez persze megerőltető út, amely azonban – föltéve, hogy járunk rajta – az élet minden területén kielégítő érzést nyújtó társ kapcsolattal jutalmaz meg minket.

Ute Lauterbach: *Miért lesz a szeretet fészkeből csatamező?*
Forrás: *Publik-Forum*, 2003/20.

Tételek a szeretetről

1. tétel: A szeretet forrása mindig az emberben magában rejlik. Aki ezt megéli, nem várja el, hogy a másik szeretete értékelje fel, s nem hiszi azt, hogy a társ kapcsolat szilárdsága kizárólag a másik szeretetre való képességétől függ.

2. tétel: A másik másimilyen. Aki ezt valóban megéli, az többé nem saját neurotikus személyiség szerkezetének vagy lelki korlátjainak szemüvegén át érzékeli társát, hanem reálisan olyannak látja őt, amilyen.

3. tétel: A szeretet feltétlen. Aki feltételeket szab, az nem szabad szeretet kapcsolatban él, hanem többé-kevésbé álcázott hatalmi harcot folytat.

4. tétel: Az embernek mindig olyan a társ kapcsolata, amelyet tudatosan vagy tudattalanul akar. Társ kapcsolatát csak az képes építően megváltoztatni, aki ezt az álláspontot képviseli, mivel ez esetben kész arra, hogy önmagán kezdje a dolgot,

„Diáksiker” Szegeden

Március-április fordulóján a Szegedi Tudományegyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola által meghirdetett XXVII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia keretében másodszer szervezték meg a Művészeti és Művészet-tudományi Diákkonferenciát. E megmérettetésen Felházi Ágnes, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium rajztanára festészet kategóriában I. díjat, az Országos Képzőművészeti Egyesület különdíját és a Szög Art Képzőművészeti Egyesület különdíját nyerte. E siker lehetőséget biztosít Felházi Ágnesnek arra, hogy vizuális kategóriában pályázzon a Pro Arte – Pro Scientia aranyéremre.

A diákkonferencián Felházi munkáját 26 festő-konkurens közül minősítették a díjakkal. A *Föld rácsai* című, vegyes technikával (papír/karton/tempera) készült képének bemutatása mellett művét ismerető dolgot is meg kellett védenie.

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.

Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön
7.30-kor
június 2., 16., 30., július 14., 28.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből

Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap
12.30-kor.
július 10.

Meditáció – az elmélkedés műsora.

Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Kolozsvári Rádió,
909 m és 1593 m középhullámon,
valamint a 95,6 MHz-es
ultrarövid-hullámon,
szerdai napokon, 9.00.
június 8., július 13.

Rádió-istentisztelet

Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen,
vasárnapokon.
június 26., július 31.

Tavaszi virágcsokor

unitárius gyermekműsor havonta
kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária,
Rácz Norbert, Koncz László
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
június 11., 25., július 9., 23.

Unitárius félóra

a székelyudvarhelyi *Prima Rádió*ban,
a 87,9 MHz-en, illetve interneten
a www.prima-radio.ro címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin
és Demeter Sándor Lóránd.
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

A Lókodi Ökumenikus Öregotthont működtető Jakab Lajos Alapítvány kuratóriuma április 21-én ülésezett. A folyó ügyek számbavétele és az általános működési kérdések mellett a kuratórium az öregotthon épülete bővítésének ügyében hozott határozatokat. A bővítés iránti szükséglet az öregotthon iránti nagy érdeklődés miatt már évek óta napirenden levő kérdés. Ez évben az adott valóságálat a tervezés elkezdésének, hogy egy németországi alapítvány svájci közreműködéssel jelentős anyagi segítséget ítélt meg a második épület építésére. A tervek szerint idén az épület felépítése, jövőre a befejezés és a berendezés biztosítása a cél.

Április 30-án az Apáczai Közalapítvány küldöttsége tett látogatást egyházunk központi hivatalában: Szabó Tibor kuratóriumi tag és Csete Örs irodaigazgató. A látogatás célja annak a befejezés előtt álló építkezésnek a megtekintése volt, amelyet a közalapítvány az elmúlt években jelentős összegekkel támogatott: az Unitárius Kollégium épületének tetőterében kialakítandó diákotthon. A közalapítvány és más források idej adományaitól függően az építkezés hátramaradt részét a nyár folyamán be lehet fejezni, és ősszel a diákotthon teljes egészében át lehet adni a középiskolások és egyetemi hallgatók használatára.

A diákotthon működése csak egy diákétkezde megléte által válik teljessé és minden igényt kielégítővé. Az Egyházi Képviselő Tanács ennek megvalósítását a régi kollégiumi konviktus helyreállítása által tervezte el, annak eredeti, alagsori helyszínén. A helyreállítás költségeit híveink hozzájárulásából, magyarországi közalapítványi forrásokból, egyesült államokbeli adományokból és romániai állami segélyekből tervezzük fedezni.

A lelkészeink továbbképzését szolgáló negyedévi lelkészi értekezletek idej II. sorozatát május elején tartottuk meg,

összevont formában: 2-án a kolozs-tordai és a marosi egyházkör lelkészeinek Tordán, 3-án a kükküllői és a székelykeresztúri egyházkör lelkészeinek Segesváron, 4-én pedig a székelyudvarhelyi és a háromszék-felsőfehéri egyházkör lelkészeinek Vargason. Az első előadást az észak-amerikai Testvéregyházközségi Tanács által működtetett Gazdasági Tudatosság és Méltányosság munkacsoport tagjai tartották, akik beszámoltak az erdélyi és észak-amerikai unitárius egyházközségek testvérkapcsolatainak pénzügyi és gazdasági vonatkozásait felmérő, kétéves munka eredményeiről. Az egyik kézzelfogható eredmény egy testvéregyházközségi útmutató kézikönyv lett, amelynek tervezetét a lelkészek kiscsoportos formában értékelték ki. A következő téma egy olyan közösségfejlesztési modell felvázolása volt, amely a világon számos fejlődő közösség esetében jó eredményeket hozott, s amelyet tavaly kísérleti jelleggel az árkosi unitárius egyházközségben is beindítottak a modell szakemberei; erdélyi terjesztését az árkosi kísérlet eredményeinek ismeretében kezdik majd el. Az értekezletek belső egyházi kérdések megtárgyalása után értek véget.

A bözödi unitárius egyházközség május 8-án tartotta lelkésze, Fazakas Lajos Levente beiktató ünnepélyét. A beiktató beszédet dr. Szabó Árpád püspök mondta, a beiktatást Nagy László esperes végezte el.

Kibédi Pálné sz. Nagy Ibolya, volt gagyi tiszteltes aszszony és énekevezér életének 59. évében április 26-án, nehéz betegség után elhunyt. Temetésére április 28-án került sor a gagyi temetőben, a szertartást Cseh Dénes helyi lelkész végezte. Az Egyetememes Egyház és a székelykeresztúri unitárius egyházkör nevében Szombatfalvi József esperes mondott búcsúbeszédet. Emlékét hálással megőrizzük.

Felhívás

Értesítjük az *Unitárius Közlöny* olvasóit, hogy a nagyvárad unitárius egyházközség gyülekezeti szinten tárgyi és pénzbeli gyűjtést kezdeményezett a bánáti árvízkarosultak megsegítése érdekében. Ugyanennek az egyházközségnek a lelkesze és vezetősége ajánlatot tett arra, hogy az unitárius egyházközségekben e célra összegyűlt segélyeket átveszi, és személyesen a helyszínen kézbesíti a legrászorultabb családoknak.

Pap Gy. László lelkész helyszíni látogatása után beszámolt a jelenlegi általános helyzetről, amelyben ezek maradtak hajlék nélkül. Az általános nemzeti segítségadásnak ezért ez átmeneti léthez szükséges kellékekre kell összpontosítania: sátor, takaró, élelem biztosítására. Ebben azonban unitárius közösségeink a távolság miatt nem tudják kivenni a részüket, ezért olvasóink és egyházközségeink felé pénzbeli gyűjtésre való felhívást fogalmazunk meg.

A nagyvárad unitárius egyházközség május hónapban jelölte meg a gyűjtés bezárásának idejét, olvasóinktól és egyházközségeinktől a pénzbeli adományokat a hónap végéig várják. Az összegyűlt segélyt egy bizottság elszállítja a helyszínre, ott pedig a temesvári leányegyházközség vezetősége gondoskodik arról, hogy csakugyan bajba jutott családok kapják meg az unitárius közösség ajándékait. Az összegyűlt adományokat az alábbi bankszámlára kérjük átutalni:

PAROHIA UNITARIANA ORADEA-BIHARIA,

BANCA TRANSILVANIA, Sucursala ORADEA, B-dul DACIA nr. 38-40; cont: RO45 BTRL 0050 1205 7709 39XX

Tájékoztatóképpen közöljük továbbá, hogy a temesvári leányegyházközség javaslatára a nagyvárad unitárius egyházközség egy nyári tábor megszervezését határozta el az árvízkarosult gyermekeknek. A tábor helyszíne az anyagi lehetőségek függvényében a Nagyvárad melletti Május 1 fürdő, vagy egy közeli, termálfürdővel rendelkező falu lesz. A segítségnyújtás e rendkívüli formájának kivitelezéséhez is kérjük egyházközségeink és híveink támogatását, amelyet szintén a fenti úton kérünk eljuttatni a szervezőkhöz.

nők világa

Cégtábla – és ami mögötte van

A cégtáblán ez áll: „Romániai Keresztény Nők Ökumenikus Fóruma”, és ami mögötte van, abba betekintést nyerhetek, akik részt vettek a március 11-én Brassóban, a Reménység Házában megtartott évi közgyűlésen. Az érdeklődő olvasó bővebben tájékozódhat a szervezetről Zsakó Erzsébet 2003-ban megjelent *Hinni és tenni* című könyvéből (230 old.).

Ismerve az előző években felmerült és tisztázatlan kérdéseket, nem túl nagy lelkesedéssel, inkább kötelességből és kíváncsiságból döntöttünk úgy, hogy részt veszünk a közgyűlésen.

Az UNOSZ-t háromfős küldöttség képviselte: Szabó Magdolna és alulírott elnökök és Nagy Gizella alelnök Marosvásárhelyről. Miután 2003-ban és 2004-ben nem tartottak évi közgyűlést, tartalmas elnöki jelentést vártunk. Ehelyett Sóos Noémi elnök beszámolója prédikációszerű elméleti fejtegetéssel próbálta kitölteni az űrt, bibliai idézetek felsorakoztatásával. Konkrét tevékenységként mindössze azt tudtam lejegyezni, hogy folytatódta a cserefalvi nyári tanfolyamok. 2003-ban 3 tanfolyamot és 2004-ben 2 tanfolyamot tartottak önismereti és egészségügyi témákról, nagyjából az előző években résztvevők számára – folytatásképpen.

A déli (bukaresti) fiókszervezet elnöke, Elena Timofticiuc jelentése konkrét volt. Ők nem az ortodox egyház mellett működő nőszövetségként tevékenykednek, hanem önállóan, a Fórum keretén belül. A magyar egyházak nőszövetségeitől eltérően nem kötődnek hagyományos nőszövetségi tevékenységekhez (kézimunka, idősek segítése stb.), amelyekben többnyire nyugdíjas nők vesznek részt. Talán éppen ezért tudtak olyan nagyobb projekteket vállalni, amelyeket külföldről is jelentős összegekkel támogatnak. Így két nagy projektet vezettek le: a családon belüli erőszak elleni küzdelemmel és az emberkereskedelemmel foglalkozókat. Szakemberekkel előadássorozatot tartottak középiskolákban, felvilágosító útmutatókat terjesztettek, szemináriumokat szerveztek.

A Fórum pénzügyi beszámolója csak a végső számokat hozta tudomásunkra, sok kérdőjelet hagyva maga után. A pénzügyi ellenőrző bizottság nem végezte el a munkáját.

A hozzászólásokból kiderült, hogy az alapszabályzat több évi munkával elkészült módosítása még sok kérdést nem tisztázott megfelelő módon. Jelenleg a Fórum tagságának nyilvántartása, a tagdíjak befizetése, a képviseleti arány körüli kérdések még megválaszolatlanok.

A kiscsoportos megbeszéléseken a szervezők olyan kérdésekre vártak választ, hogy hány tagja van a csoportunknak/szervezetünknek, milyen tevékenységet folytatunk, mit adunk, és mit kaptunk a Fórumtól. A közgyűlés munkálatai román nyelven folytak, ami láthatóan feszültséget keltett a magyar résztvevőkben, akik nehezebben tudták románul kifejezni magukat.

Valahányszor részt vettünk a Fórum közgyűlésén, hiányérzettel jöttünk el. Úgy éreztük, hogy nagyon heterogén társaság gyűlt össze. Az erdélyi magyar nők nagy része egyházi nőszövetségekben tevékenykedik, egyesek – ahol sikerül, legtöbbször csupán a nők világímanapja alkalmából – ökumenikus összejöveteleket is rendeznek (például Brassóban).

A déli fiókszervezet pedig teszi a dolgát, új utakat, új anyagi forrásokat keres.

A 90-es évek lelkesedésének fogytával, a közös tevékenységek hiányában, a külföldi segítség csökkenésével feltevéődik a kérdés, érdemes-e tovább erőltetni a Fórum fenntartását? Meggyőződésem szerint igen, még akkor is, ha nem sok gyakorlati hasznát látjuk. Nem zárkozhatunk be saját nőszövetségünk, egyházunk várfalai mögé. A Fórum lehetőséget ad más felekezetű nőkkel kapcsolatot tartani – beleértve az ortodoxokat is. Az esetleges külföldi támogatók is az ökumenikus, interetnikai párbeszédet szorgalmazó tevékenységeket, rendezvényeket támogatják. A romániai Fórum tagja az Európai Keresztény Nők Ökumenikus Fórumnak, így nyitott az út a nemzetközi nőmozgalom irányában is. Éppen ezért a sokszor hangoztatott unitárius nyitottságunk is arra kötelez, hogy részt vegyünk a romániai Fórumban, és igyekezzünk magunk is annak életképesebbé tételére.

Asztalos Klára

Nőszövetségeink életéből

Küiküllőköri nőszövetségi közgyűlés Désfalván

Április 16-án Désfalván a küiküllőköri nőszövetségek megtartották évi közgyűlésüket. A rendezvényen a kör 12 működő nőszövetségéből 11 képviseltette magát, összesen 85 résztvevő volt jelen. Az UNOSZ részéről Asztalos Klára elnök és Zsakó Erzsébet alelnök tisztelt meg jelenlétével.

A közgyűlésen a nőszövetségek beszámoltak a tavalyi közgyűlés óta eltelt időszakban kifejtett tevékenységükről. A felszólalók rendszeres és céltudatos munkáról adtak hírt.

Az ünnepi istentiszteleten a désfalvi születésű Pálffy Annamária végezte a szószéki szolgálatot. Jakabházi Vera előadást tartott „Hit és cselekedet” címmel, amelynek mottója a fent idézett bibliai vers volt, és az unitárius hit embertársaink hasznára való, cselekvő megéléséről szólt.

Egyik meghívottunk, Fari Ilona, a nagyenyedi Máltai Szeretetszolgálatból jött el, hogy megossza velünk a karitatív szervezet 13 évi működése alatt szerzett tapasztalatait.

Másik vendégünk Kilyén Ilka marosvásárhelyi előadóművész volt, akinek műsora kapcsolódott az elhangzott, szívből jövő és önzetlen szolgáltról szóló előadások témájához. Vers, próza, népballada hangzott el hitről, hűségről, anyai szeretetről.

A közgyűlés kosaras ebéddel ért véget. Újra gazdagabbak lettünk egy együtt töltött nappal. A találkozás, a tapasztalatsere, az egész közgyűlés hangulata mint energiaforrás több és jobb munkára ösztönöz. Egyházunk és mindannyiunk gyarapodására. (Szabó Rozália)

Beszámoló a firtosmartonosi nőszövetség tevékenységéről

Ebben a rohanó világban a ma embere úgy el van foglalva saját dolgával, hogy észbe sem jut néha, hogy vasárnap is van. Így van ez Firtosmartonosban is. Ebben a kis faluban mégis sok nő számára ünneppé válik a vasárnap a Nők órája elindulásával. A jókedv, a szeretet, az egymás iránti ragaszkodás jellemezte ezeket az estéket.

A Nők óráját a lelkes lakás tanácstermében tartjuk, vasárnap este 6 órától 15-20 nő részvételével. Egyházi énekkel kezdünk, ezt követően a lelkesítő bibliamagyarázatot tart, majd a meghívott előadót hallgatjuk meg. Az előadás után elfogyasztjuk a süteményt és a teát, amit rendre meglepetésként készítünk mi nők. Még vidámabbá tesszük az estét a tombolázással.

Az első előadást Csáky Eliza tanítónő tartotta József Attila életéről és munkásságáról. A költőre emlékeztünk születésének 100-dik évfordulója alkalmából Gáspár Piroska VIII. osztályos tanuló szavalaival.

A következő meghívottunk Osváth Ilona román–magyar szakos tanárnő volt, aki Petőfi Sándor rövid, de tartalmas életéről és munkásságáról tartott előadást idézve a költő verseiből, amelyeket a hazához, édesanyjához és szerelméhez írt.

Szén Csilla orvosnő a halálos négyesről beszélt, ami: a magas vérnyomás, érlemeszesedés, cukorbetegség, szívinfarktus. Ezek károsítják a vesét és a szívet. Vigyáznunk kell étkezésünkre, mozgjunk minél többet, ajánlotta az orvosnő. Bordi Julianna községünk orvosnője az egészséges életmódról tartott előadást, és ezzel kapcsolatos kérdéseinkre válaszolt. A két orvosnő által tartott előadás után azzal az elhatározással tértünk haza otthonainkba, ezentúl jobban fogunk vigyázni egészségünkre.

Meghívottunk Andrási Benedek vallás-tanár-lelkészt a Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium igazgatóját, aki az est folyamán az unitárius vallás kialakulásáról és Dávid Ferenc életéről beszélt nekünk. Ezen az estén ő tartotta a bibliamagyarázatot is.

Február 20-án Mátyás király születésének (562) évfordulója alkalmából Csáky Eliza tanítónő tartott előadást „Mátyás a sosem volt királyfi” címmel. Mátyás nem született királyfinak, mégis király lett belőle olyan módon, ahogy kevesek az emberiség történetében, a magyar történelemben pedig egyedülálló.

Pálfi Ákos biológia szakos tanár a székelykeresztúri Petőfi Sándor Iskola tanára a gyógynövényekről tartott előadást. Mint mondta, ez a mi vidékünk ezen növények paradicsoma, csak mi emberek ezt nem tudjuk sokszor értékelni. Be is mutatott egy párat, és el-

mondta, hogy melyik milyen betegségre jó.

Március 13-án meghívtuk a székelykeresztúri nőegylet tagjait, akiket a templom előtt fogadtunk, majd a templomban a lelkesítő ismertette templomunk történetét, és köszönetet mondott Istennek az együttlétért elmondva a Miatyánkot. Ezek után átmentünk a kulturoththonba, ahol terített asztalon szendvicssel, kürtőskaláccsal, teával és pánkóval fogadtuk nagy szeretettel vendégeinket. A vendégek imaösszeállítással és énekkel kedveskedtek nekünk. A találkozó végén sor került a szokásos tombolához. A kereti munkálatok megkezdése miatt március 20-án, virágvasárnapján tartottuk meg az év utolsó nőszövetségi találkozóját, amelyen elhatároztuk, hogy a szeptember hónap folyamán gyűjtést szervezünk, és meglátogatjuk a Lókodi Öregotthon lakóit. Arról is megállapodtunk, hogy ebben az évben is részt veszünk a szeptemberben tartandó nőszövetségi konferencián, amit ebben az évben Dombón tartanak meg. (Kibédi Enikő)

Testvérek találkozása

Április 2-án a „székely gőzössel” egy 22 tagot számláló csoport érkezett hozzánk Székelykeresztúrról. A templomba vezettük őket, ahol a helybeli elnök köszöntő szavai után előadásra került sor. Jakabházi Béla magyar szakos tanár József Attiláról, az emberről beszélt. Olyan adatok birtokába jutottunk, amelyről keveset tudtunk, vagy egyáltalán semmit, mivel nem szerepelt az iskolai tananyagban. A tanár úr előadását követően a testvér-nőszövetség tagjai József Attila-verseket adtak elő, azok az asszonyok pedig, akik a keresztúri kórusnak is tagjai, gyönyörűen énekeltek. Virág, ajándék, apró figyelmességek átadására is sor került, megköszönve az előadónak és a szereplőknek a szíves közreműködést.

A templomból a nőszövetségi terembe vonultunk, ahol tea, kürtőskalács és szendvics volt feltálatva a házigazdák részéről. Az asszonyok örültek a viszontlátásnak, a tanár úr egy régi diákjával találkozhatott, a nótás kedvűek dalolhattak, a mesélő kedvűek mesélhettek. Felhasználva az alkalmat Szombatfalvi Anna esperes asszony mellé telepedtem. Felelevenítettük a múltat, az első lépéseinket a testvéri kapcsolat felé. Már egyikünk sem emlékezett pontosan a találkozásaink időpontjaira. Aztán – mert az ember feje nem is kalendárium! – másnap elővettem a „krónikák krónikáját”, és onnan kerestem vissza közös múltunkba. Jól esett újra átolvasni ezeket a lejegyzéseket. (Benedek Enikő)

Mit ér a diák, ha végzős?

Végzős diákként már hónapok óta más sem jár a fejemben, mint az érettségi. Minden gondolatomat ez a nyomasztó, szív-szorongató próbatétel árnyékolja be. Már év eleje óta egyre közeledő rémként lebeg előttnk. Az első tanítási napon ez a szó vicsorgott ránk a tábláról, tanáraink kötőszavak helyett ezt használják, egyszerűen minden ekörül forog. Azt hiszem, most leginkább a velem egykorúak érzik a helyzet súlyát.

Talán ezt nevezhetnénk életünk második jelentősebb akadálypróbájának. Ahogy a képességvizsga 14 évesen nem kis megpróbáltatás volt, éppúgy az érettségi sem „túl jó móka”. Csak visszagondolva tűnik (majd) annak. Ez az a „szükséges társadalmi rossz”, amelyen minden 18 éves fiatalnak részt kell – avagy illik – vennie, hisz ekkor tesz tanúbizonyságot szellemi felkészültsége és – nem utolsósorban – idegi teherbíró-képessége felől. Az „abszurdum” csupán az, hogy jó néhány idegen arra próbál rávenni bennünket, hogy pár perc alatt megcsillogtassuk a négy éven át elraktározott tudásunkat. A vizsgaláz nyomása alatt tudatalattink melyik zugában kereszük a választ? S hogy még jobban tetőzzék bizonytalanságunkat, a felnőttek a *Mi leszel, ha nagy leszel?*, és más hasonló típusú kérdésekkel bombázzák a fiatal. Úgy tűnik, erre az

életkorra valamennyien el kell, hogy döntsük, mit is kezdünk az életünkkel, avagy rá kell jönnünk arra, hogy teljesen alkalmatlanok vagyunk az eddigi – általunk vagy a szüleink által meghatározott – cél-megvalósítására.

Akadnak olyanok is – elég szép számmal –, akiknek halvány sejtelmük sincs, hogyan tovább. Vajon kinek jobb? Ki van előnyben? Azok, akik egy célt tűznek ki maguk elé, és akár megvalósítják azt, akár harc közben buknak el, de pillanatig sem adják fel, vagy azok, akik sodródni az árral, elfogadva és megelégedve mindazzal, amit az élet tartogat és felkínál számukra? Erről szól az élet?

Úgy vélem, nincs elérhetetlen cél, csak rögzös út, de ezen az úton tágra nyílt szemekkel kell haladni, hogy felismerjük a kincseket, az apró csodákat és jeleket, amelyek végigkísérnek: a család, a barátok és szerelmek, a felkelő nap, a zöldellő fű, vagy éppen mi magunk, fejlődésünk különböző szakaszaival. Miközben arra törekszünk, hogy megtaláljuk céljainkat és boldogságunkat, miközben felnőttedít játszunk, ne feledkezzünk meg a szívünkben rejtőző gyerekről, akinek igenis fontos, hogy az érettségi ijesztő – és egyebek. Minden kornak megvan a maga nehézsége; nekünk néhány hét múlva kell kiállni egy kemény próbát, ami majd az élet során szerzett későbbi tapasztalatok révén gyerekjátékként értékelődik át.

Mindenkinek sikeres tanévzárását, a végzősöknek pedig emellett türelmet és kitartást kívánok a hátralevő hetekben!

Murvai Erzsébet

Az ODFIE házatájáról

Közeledik a nyár, és ezzel együtt az Egylet „csúcspontjainak” sora is. Az alábbiakban rövid áttekintést nyújtunk arról, hogy mi készül az ODFIE berkeiben.

Idén az Erdélyi Unitárius Egyházzal karöltve öt gyermek- és egy szórványtábort szervezünk. A táborok időpontjai és a helyszínek:

Magyar unitárius gyermek- és ifjúsági szórványtábor, XII. kiírás, július 4–10.: Torockószentgyörgy;

Unitárius ifjúsági táborok (5 tábor), VI. kiírás:

július 4–10.: Homoródalmás;

július 11–17.: Petroszény;

július 18–24.: Nagyajta és Csikfalva;

augusztus 29. – szeptember 4.: Várfalva.

A Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletek IX. Színjátzó találkozásának színhelye a háromszéki Bölön, időpontja: augusztus 5–8. A résztvevő csapatok és a műélvezők *bejelentkezési határideje: 2005. július 18.* Az ODFIE székhelyére küldendő beje-

lentkező levélnek tartalmaznia kell a résztvevő csapat létszámát, a bemutatandó darab szerzőjének és címének megnevezését, valamint az igényelt kellékeket. A kiválasztott színdarab bemutatásának időtartama nem haladhatja meg az ötven percet.

A XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencia időpontja augusztus 18–21., helyszíne a Nyikó menti Kobátfalva. Az elmúlt évek konferenciázoinak fegyelmetsége kielégítő volt, azonban a hatékony tervezhetőség érdekében a részvételre készülőktől augusztus 8-i határidővel bejelentkező levelet várunk.

Írásra fel! – akár ezzel a jelszóval is indíthatjuk a következő új témát. Legutóbbi választmányi ülésünkön ugyanis eldöntöttük, hogy hasznos lenne egy újabb egyleti kiadvánnyal bővíteni az alakulóban levő „egyleti könyvtárát”. Ezúttal egy olyan kiadványterven gondolkodunk, mely az egyletezés elméleti, elvi, eszmei megalapozásához járulna hozzá. Azaz egy olyan kötetről lenne szó,

mely bizonyos vonatkozásaiban folytatná a Gyerő Dávid által írt *Kéveköttők* című könyvet. Míg ez felvázolta az unitárius ifjúsági mozgalom múltját (1948-ig), az újabb kötet olyan tanulmányokat és más műfajú írásokat tartalmazna, mely inkább az újkori egyletezés (1990-től napjainkig) elméleti, elvi és eszmei hátterét rajzolná meg. Az elmondottak értelmében tisztelettel kérünk minden alkotni szerető idősebb és ifjú egyletest, hogy írjon e témában! A kötetben megjelenő írások összegyűjtésének alapvető szempontjaként fogalmazzuk meg azt az igényt, hogy azok a külvilág számára is nyújtsanak eligazítást az ODFIE-ről. Félreértés ne essék! A tervbe vett kiadvány határozottan nem adatokat ismertető szóróanyag kíván lenni, hanem elméleti jellegű – esetleg tudományos igénnyel fellelő – gyűjtemény. A megfelelő színvonalat szintén lényeges szempontként nevezzük meg. E műben az egyszerű rendezvény- vagy élménybeszámoló nem kapnának helyet, csak akkor, ha azok egy igen hosszú egyleti tevékenység tapasztalatainak a lecsapódásai. Tehát nagy érdeklődéssel várjuk az olyan tudományos dolgozatokat, esszé-szerű eszme-futtatásokat vagy akár irodalmi alkotásokat,

melyek az egyleti étellel, annak közösségi szerepével, egyházunkban és társadalmunkban elfoglalt helyével, jövőjével stb. foglalkoznak. A kötet megjelenésére nem szabunk merev határidőt, de szeretnénk a folyó év végéig megszerkeszteni.

Sándor Krisztina

Utazás a kórossal

Április végén ismét útnak indult a János Zsigmond Unitárius Kollégium kórusa. Szombat délelőtt ültünk buszra, tudva, hogy újabb élmények várnak ránk. Első fontos megállónk az elárasztott Bözödújfalui környéke volt. Szentanúli lehettünk annak a megrázó látványnak, ami annyi év távlatából is mélyreható és szomorú. Ma már egy tó. Első látásra semmi riasztó. Amint közelebb értünk, megfigyelhettük a vízből kiágaskodó farönköket és a templom romjait.

Ezt követően az erdőszentgyörgyi unitárius templomban lépett fel kórusunk Majó Julianna karnagy-tanárnő vezetésével zenélt iskolánk együttese, és néhány József Attila-verset is meghallgattak a résztvevők. Solymosi Zsolt tanárunk röviden bemutatta a helybelieknek iskolánkat, mesélt színes mindennapjairól, egyedi, különleges világáról. Műsorunk után közelebbről megismerkedtünk vendéglátóink szendvicseivel és teájával.

A nap már lemenőben volt, amikor újból buszra ültünk, és Nyárádszentmárton felé vettük utunkat. Mintha kiscserléték volna a csapatot: mindenki felszabadultan nevetett, beszélgetett, hiszen túl voltunk az első sikeres fellépésen. Természetesen énekszóval róttuk a kanyargós utakat. Mire megérkeztünk a faluba, már teljesen besötétedett. A helyiek nagyon kedvesen fogadtak bennünket. A vacsora után az elszállásoló családokhoz kísérték. Másnap a harangok megkondultak, s hamarosan megteltek a templom padjai. Rövid áhítat után a helybeliek néhány dallal köszöntöttek minket. A kórus fellépése itt is jól sikerült. Ezután itt is feltártuk látogatásunk egyik alapvető célját: új iskolatársak toborzását. Reméljük, lesz olyan fiatal, akit a következő tanévben viszontláthatunk János Zsigmond „királyi udvarában”. Mindenkit szeretettel várunk!

Szakács Brenda Leila
Balázs Tünde-Imola

Fiatalok kérdezik...

Miért olyan üresek a templomaink?

A legegyszerűbb válasz erre a kérdésre az lenne: azért, mert kicsi az Egyházunk. Ez viszont csak felszínes válaszadás, esetleg arra jó, hogy a háborgó lelkiismeretet egy icipicit csillapítsa.

Az üres templomok kérdésével egy többtényezős játékba kapcsolódunk be.

Az egyik tényező valóban az Egyház kicsisége. Igazából semmivel sem vagyunk rosszabb helyzetben – istentiszteleti létszám tekintetében –, mint bármelyik más felekezet. Jelenleg a templomlátogatás aránya mindenhol kb. 10%. Csak „látvány” szempontjából nem mindegy, hogy 200 vagy 2000 lelkes gyülekezetenek a 10%-a vesz részt az istentiszteleten.

A második tényező az Egyház kínálata. Legyen szó akár az istentiszteleti, akár a közösségi kínálatról. Sajnos, vannak egyházközségeink, amelyekben a vasárnapi istentiszteletet leszámítva már évek (évtizedek) óta nem történik semmi egyéb. Az istentiszteletre nem járóktól is jönnek a válaszok, hogy „elavult a műfaj”, unalmasak az énekek, hidegek a templomok...

A harmadik tényező a gyülekezeti igény (telenség). Őseinknek megvolt a mindennapi ruhájuk mellett az ünnepi is, és az ünnepi mellett volt egy külön templomba járó ruhájuk. S bár tudván tudjuk, nem ruha teszi az embert, ettől az igen magas közösségi igénytől olyan messze estünk, hogy ma már nemhogy a ruhára, a templomra sincs igény.

Tudom: „pszichésen” rosszul hat, hogy alig vagyunk egy páran az istentiszteleten. Azt is könnyű mondani, hogy nincs kínálat.

Figyelem! Az Egyház mi vagyunk! Rajtunk is áll, milyen az Egyház. Nem az a járható út, hogy engedjük meghalni, hanem az, hogy „új idők új dalait” énekelve új formát adunk neki. Adjunk egyre több lehetőséget arra, hogy közösségi találkozásaink legyenek. Mert Egyházunk működésének egyik fő pillére a közösségekben- és kapcsolatban-levés. Istennel, egymással, a világgal.

Igénytelségünk Istenre, egymásra, a világra egyaránt kiterjed. Valami(k) elszakít(anak) a Szent világotól, magunktól, környezetünkötől. Ahhoz, hogy helyreálljanak a dolgaink, ebben a szakításban először is a Szenttel való kapcsolatunkat kell helyreállítanunk.

Anthony de Mello jezsuita szerzetes írta:

„A Mestert ezzel a kéréssel szólította meg egy kereső ember: Segíts nekem megismerni Istent. A Mester nem válaszolt semmit. Így ment ez napokon keresztül, de a Mester mintha nem figyelt volna kérésére. Aztán egy nap így szólt hozzá: Holnap délben légy a folyónál. A kereső másnap pontos időben jelen volt. A Mester behívta a folyóba, megmarkolta a haját, és fejét a víz alá nyomta. Ott tartotta egy ideig, aztán minden szó nélkül otthagyta. Másnap a kereső elment a Mesterhez és megkérdezte: Miért volt erre szükség? A Mester visszakérdezett: Mit éreztél, amikor fejed a víz alatt volt? A kereső válasza így hangzott: Azt, hogy szükségem van levegőre és bármire képes lennék, csak hogy levegőt szípanthassak. A Mester erre így szólt: Amikor ugyanolyan szükséged lesz Istenre, mint a levegőre, és ugyanúgy vágyódsz utána, akkor megismered őt.”

Most pedig nem vagyunk sem keresők, sem akarók, és mintha jobban vágyódnánk valami más után. De reméljük, hogy előbb-utóbb többünk számára lesz Isten (a Szent) olyan fontos, mint az élető levegő.

Egyébként pedig tudván tudjuk: vannak közösségek, ahol nem üresek a templomaink. Talán tanulhatnánk tőlük. Ha valami jót láttatok, hallottatok, gondolatok, üzenetek a segíthetek@vipmail.hu elektronikus postacímen. Addig is – Isten áldjon Mindannyiótokat!

Demeter Sándor Loránd

Lapszámunk szerzői: Balázs Tünde-Imola diák (Kolozsvár), Benedek Enikő okl. gépészmérnök, tiszteletes asszony (Segesvár), Demeter Sándor Loránd segédlelkész (Székelyudvarhely), Dimény József lelkész (Alsófelsőszentmihály), Éltető Lajos ny. egyetemi tanár (Portland, Oregon, USA), Ferenczi Mária-Magdolna agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), Gálfalvi Gábor ny. iskolaigazgató, tanító (Alsóbaldogfalva), Gellérd Judit lelkész, orvos (San Francisco-i segédlelkész), Ilkei Ildikó teológus-hallgató (Kolozsvár), Kecskés Csaba segédlelkész (Marosvásárhely), Kibédi Enikő (Firtosmartonos), Murvai Erzsébet diák (Székelykeresztúr), Sándor Szilárd lelkész (Jobbágyfalva-Nyárádszereida), Szabó Rozália vegyész mérnök (Dicsőszentmárton), Szakács Brenda Leila diák (Kolozsvár), Vörös Alpár fizikatanár, VEN-előadótanácsos (Kolozsvár)

Nyelvi totó (I.)

Mit jelentenek Ön szerint a következő szavak? Írja be a helyes(nek vélt) válasz kódját – 1, 2 vagy x – a kivágható szelvénybe!

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	+1.

- eraviszkusz** = 1. kihalt őslény, 2. dísznövény, x. illír eredetű népcsoport
- fanarióta** = 1. előkelő konstantinápolyi görög, 2. a világtótorony óra Alexandriában.
x. török puskás katona
- fandangó** = 1. a vadméh népies neve, 2. spanyol népi tánc, x. mediterrán hangszer
- gabardin** = 1. pamutszövet-féle, 2. középkori szolga, x. kerti dísznövény
- ghibellin** = 1. Kelet-Ázsiában élő majomfajta, 2. népvándorláskori gót varázsló,
x. pápasággal szembenálló egyén
- glicínia** = 1. lila akác, 2. kozmetikai alapanyag, x. középkori templomi hangszer
- honorácior** = 1. tiszteletdíj, 2. nem nemesi származású középkori értelmiségi,
x. magas kártyalap a bridzsben
- illabiális** = 1. ingatag, 2. folyami jelentése a geológiában, x. ajakkerekítés nélküli
- ipekakuána** = 1. braziliai félcserje, 2. ausztráliai hulló, x. kihalt futómadár-faj
- juniális** = 1. júniusban született ember, 2. szabadtéri júniusi ünnepély,
x. a nyári napforduló latin neve
- kantiléna** = 1. hangszerezen játszott énekeszerű dallam, 2. középkori egyházi kórus,
x. betegek elkülönítése
- lampasz** = 1. régi olajlámpa, 2. csík az egyenruha nadrágján, x. sebtapasz
- lancetta** = 1. kétélű orvosi kés, 2. színházi távcső, x. régi, lándzsaszerű fegyver
- +1 **mahorka** = 1. kétkerekű kirgiz taliga, 2. rossz orosz dohány, x. kis keleti teherszállító hajó

Reményik Sándor: Végrendelet

Vízszintes: 1. Az idézet első része.
13. Haj levágása. 14. Magyarországi település (ETYEK). 15. Világhírű zenész, ... John.
16. Algériai kikötőváros. 17. A sivatag hájója. 18. Jobbra – balra figyel, vizsgálódik.
20. Faszor. 23. Habzó ital, népiesen. 24. Hunor és Magor anyja. 26. Úrinő. 27. Férfinév.
29. A sakk vége! 31. Kínai alapélelmiszer.
32. Félalak! 33. Van ilyen hordó is, üveg is.
35. Szorítóeszköz. 37. Katonai alkalmasságot megállapít. 39. Igefajta. 42. Kutya.
43. A máj váladéka. 45. Skálahang. 46. Maros megyei falu. 48. Gyorsan, rövid időn belül. 49. Hull az eső. 50. ... , egészséget! – köszönési forma. 51. Oroszországi város.
52. Állat testrésze. 55. Etele, rövid alakban.

Függőleges: 2. Női név. 3. Áraszt. 4. Franciaországi város. 5. Tizenéves. 6. Lopás. 7. Észak-erdélyi történelmi tartomány. 8. Nagyhatalom. 9. Tíz, angolul. 10. Rákos betegség tovább terjedése más szervre. 11. Fát metsz. 12. Pedagógus. 13. Az idézet második része. 19. Közterület. 21. Házberlő. 22. Az idézet befejező szava. 25. Mindig a tükör előtt áll. 28. Erbium vegyjele. 30. Vidám műsor. 34. Párosan körít! 36. Bánsági folyó. 38. Régi színház típus. 40. Ráma. 41. Az orránál. 44. ... Springs, amerikai üdülőhely Kaliforniában. 46. Kis liba. 47. Teher. 52. Magatok. 53. 1500 római számmal. 54. Puha fém.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **július 5-e**. Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe (természetesen egyetlen borítékban, postacímük feltüntetésével). A nyertes nevét júliusi lapszámunkban közöljük.

Márciusi rejtvényeink megfejtői közül **Farkas Margit** vagyasi olvasónkat sorsoltuk ki nyertesnek. Gratulálunk! Könyvnyereményét postán küldjük el neki. Vagy nem.

A márciusi rejtvények helyes megfejtése: (Wass Albert: Dianához) „Hol élet van még s biztató erő, / Ott készen áll a nagyszerű jövő.” (Lelkész író és művei) **Balázs Ferenc; Bejárom a kerek világot; Zöld árvíz.**

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:

Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos
esetleges reklamációk:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.